

Könyv és lehetőség

„Kultúra — a rút luk”: játszik a szóval egyik versében Babits Mihály, s egyre inkább úgy tűnik, hogy játszunk mi is. Sokáig ugyanis abban reménykedhettünk, hogy egyszer majd — ha a vaskalap lehull az illetékesek fejéről — minden szép és jó lesz a kultúra területén. Nem a maradékból kell mindennapi művelődési étványunkat csillapítanunk, nem kell beérnünk második harmadrangú frók szencziósának kikiáltott műveivel. Rádásul azt vélhettük, hogy az oktatás és a kultúra támogatása sem maradék-elv alapján valósul majd meg.

Aztán napjainkra ott tartunk, hogy már kezdik elismerni: ami eddig ment, az körülbelül a koldusnak vetett alamizsnával ért föl, de, sajnos, bármennyire is jogosak a követelések, mégsem teljesíthetők. Ha már a művelődési miniszter is egyetért sztrájkoló közkeletével, akkor van igazán baj, mert emberileg nem tehet mást, de hivatalnokként mégsem képes valamit tenni. Pedig ő is tudja, a sztrájkoló is érzi: számukra is készült a könyvheti kötetek jó része, nekik illene legjobban polcukra és tudatuk újra nyitott zugaiba.

Sovány vigasz, hogy elmehetnek olvasni a könyvtárba, ahol talán most a dolgozók hangulata is jobb a béremelés után. El-mehetnek, de a könyvbeszerzési keret évek hosszú sora óta csökken: kevesebb példányban és kevesebb művet tudnak csak megrendelni. Emellett azt már senki nem számítja ki, hogyha akad is olyan szerencsés, aki hozzájut az ideai termés legjavához, ugyan mit kezd vele — idő híján.

Kissé olyan a helyzet, mint az egyzseri vak tanítóval. Tanított, tanított rendületlenül — egyéb megélhetése nem lévén —, s ebben segítette legokosabb diákja. Hangosan olvasott az osztály, aztán egyszerre elhallgatott. A tanító, aki több évtized után fejből tudta már a könyvet, megkérdezte: no, mi az, nincs könyvük? — Nem tanító úr, hangzott a válasz —, csak elaludt a mécses.

Igen, talán mi is kapunk könyvet, csak a villanyt kapcsoljuk le, csak az időt vettük el, csak a lehetőséget arra, hogy el is olvassuk...

Tóttós Gábor

Országgyűlés

Elfogadott javaslatok

Az Országgyűlés ülészakának harmadik munkanapján Szűrös Máttyás Hütter Csaba mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszternek adta meg a szót. Hütter Csaba felhívta a figyelmet arra, hogy sok esztendő óta nem volt a mezőgazdasági termelésnek ilyen kedvezményes adórendszere, mint amilyen most van. Véleménye szerint tehát nem az adóprés az oka annak, hogy az üzemek helyzete olyan, amilyennek a vita során jellemezték. Sokkal inkább az a gond, hogy a mezőgazdasági árak az utóbbi esztendőben is csak milliméterekkel haladtak előre, így az élelmiszeripari árak is. A mezőgazdaság által viselt árak pedig centiméterekkel, és a kettő különbsége folytán csökken az üzemi eredmény, nominálértékben is éppenhogy csak megtartja tíz évvel ezelőtti mértékét. A miniszter a mezőgazdaság versenyképességéről is szólt, és a parasztság védelmének alakulásáról is, amely elmaradt a társadalmi átlagtól. Ezen ugyan változtatni kell, azonban azt is látni kell, hogy amíg 1975-ben egy dolgozó egy esztendő alatt 116 mázsa búza értékének megfelelő munkajövedelmet kapott, addig 1988-ban 218 mázssal egyenlőt.

Hütter Csaba ezután a termelőszövetkezeti törvény módosításához szólók véleményét méltatta. Hosszas, több mint egy órán át tartó szavazási procedúra után a törvényjavaslatot egy ellenszavazattal és 11 tartózkodással elfogadták, majd ismét kimerítő procedúra után a Parlament végül is 11 ellenszavazat és 21 tartózkodás mellett elfogadta a földtörvény módosítását.

Ezután az igazságügyminiszter expozéját hallgatták meg a Büntető Törvénykönyv módosításáról szóló törvényjavaslatról.

Mivel hozzászólásra sem jelentkezett senki, az expozét azonnal határozathozatal követte. A betervezett törvényjavaslatot az Országgyűlés egy tartózkodással elfogadta.

Filló Pál, a jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság nevében megállapította: a politikai intézményrendszer demokratizálásának és a jogállamiságnak fontos garanciája lehet a törvényjavaslat. A népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló törvényjavaslatot az Országgyűlés szintén elfogadta. A képviselők a módosító javaslatokkal is egyetértettek.

Dolgozó neve, személyi száma	Dolgozó neve, személyi száma	Dolgozó neve, személyi száma
01 Beosztási bír.	01 Beosztási bír.	01 Beosztási bír.
02 Hányada m. lev.	02 Hányada m. lev.	02 Hányada m. lev.
03 Alapbér	03 Alapbér	03 Alapbér
04 Bepótlás	04 Bepótlás	04 Bepótlás
05 Prémium	05 Prémium	05 Prémium
06 Belső helyettesítés	06 Belső helyettesítés	06 Belső helyettesítés
07 Túlmunkadíj	07 Túlmunkadíj	07 Túlmunkadíj
08	08	08
09 Egyéb bír. nr. I.	09 Egyéb bír. nr. I.	09 Egyéb bír. nr. I.
10 Egyéb bír. nr. más	10 Egyéb bír. nr. más	10 Egyéb bír. nr. más
11 Állásánál túlszámítás	11 Állásánál túlszámítás	11 Állásánál túlszámítás
12 Összes bír. nr.	12 Összes bír. nr.	12 Összes bír. nr.
13 ÖVEK	13 ÖVEK	13 ÖVEK
14 T. B. segély	14 T. B. segély	14 T. B. segély
15 Belső támogató	15 Belső támogató	15 Belső támogató
16 Csakpénz pótlás	16 Csakpénz pótlás	16 Csakpénz pótlás
17 Jövedelem pótlás	17 Jövedelem pótlás	17 Jövedelem pótlás
18 Gyen hátrahagyás	18 Gyen hátrahagyás	18 Gyen hátrahagyás
19 Táppénz segély	19 Táppénz segély	19 Táppénz segély
20 ÖVEK	20 ÖVEK	20 ÖVEK
21 Összes jövedelem	21 Összes jövedelem	21 Összes jövedelem
22 Nyugdíjgarancia	22 Nyugdíjgarancia	22 Nyugdíjgarancia
23 Hónv. hozzász.	23 Hónv. hozzász.	23 Hónv. hozzász.
24 Jövedelemadó	24 Jövedelemadó	24 Jövedelemadó
25	25	25
26	26	26
27 Fizetés pótlás	27 Fizetés pótlás	27 Fizetés pótlás
28 Fizetés pótlás	28 Fizetés pótlás	28 Fizetés pótlás
29 Áll. bír. díj	29 Áll. bír. díj	29 Áll. bír. díj
30 KST költsége	30 KST költsége	30 KST költsége
31 KST bérlet	31 KST bérlet	31 KST bérlet
32 Egyéb	32 Egyéb	32 Egyéb
33	33	33
34	34	34
35 Hótköltségek	35 Hótköltségek	35 Hótköltségek
36 Lakásdíj	36 Lakásdíj	36 Lakásdíj
37 Csakpénz pótlás	37 Csakpénz pótlás	37 Csakpénz pótlás
38 Kifizetés	38 Kifizetés	38 Kifizetés

Szovjet csapatkivonások

Június 1-ig az NDK területéről 3350 katonát és tiszteket, 1650 harckocsit és 120 tüzérségi eszközt; Csehszlovákiából ezer katonai személyt, 150 harckocsit, és két tucat tüzérségi eszközt; Magyarországról pedig 4500 katonát, 320 harckocsit és 160 tüzérségi eszközt vontak ki és

szállítottak vissza a Szovjetunióba.

A kivonás teljes nyilvánosság közepette zajlik, a csapatmozgásokat figyelemmel követheti számos katonai szakértő és a társadalmi szervezetek képviselői is. A csapatkivonások az előzetes menetrend szerint folytatódnak.

A Szolidaritás szervezett és vonzó

Lengyelország választási lázban

Varsóban a korábbi „választások” morózus hangulatát felváltotta valamiféle soha nem tapasztalt élénkség. A pezsgés, a mindenhova felragasztott választási plakátok, az utcát elárasztó különféle jelszavak, jelvények, a televíziós kampányműsorok, a jelöltek vitriolos és személyeskedő támadásai szinte már nem is egy „keleti főváros” benyomását keltik Varsóban: mintha a nyugati demokrácia egy nagy metropolitását kerítette volna hatalmába a választási láz.

Lengyelország népe több mint negyven év óta először június 4-én, vasárnap voksolhat olyan választásokon, ahol a szó szoros értelmében van választási lehetőség. Igaz, a procedúra csak „félleg demokratiikus”: a Lengyel Egyesült Munkáspárt és a Szolidaritás vezetői ellenzék abban állapodott meg a kerekasztal-tárgyalásokon, hogy a 460 tagú Szejm (alsóház) helyeinek 35 százalékára (161 helyre) ülhet csak az ellenzék jelöltje. A Szenátus (felsőház) száz helyéért viszont az ellenzék és a hatalom minden

korlátozás nélkül indulhat a harcba.

Az ellenzéknek fenntartott 161 helyért nemcsak a Szolidaritás versenghet, hanem minden más független jelölt is (aki előzőleg legalább 3 ezer aláírást szerzett, s így jogot a jelöltségre). Itt indult Jerzy Urban kormányzóvívó is, aki nem tagja a LEMP-nek.

Sajátos gond: a LEMP és a Szolidaritás kénytelen „szavazási tanfolyamokat” tartani. Nemcsak arról van szó, hogy négy évtizedes kihagyás után a lengyel választóknak megint meg kell barátkozni a szavazás-választás technikájával, el kell tudniuk igazodni a lehetőségek között, hanem arról is, hogy ez az átmeneti választási rendszer nem éppen egyszerű.

A szavazók 4–7 szavazócédulát is kaphatnak, rajtuk a jelöltek neveinek tucatjaival; azokat kell áthúzniuk, akiket nem akarnak képviselőnek. A nevek mellett azonban semmi sem jelzi, hogy a jelölt a Szolidaritás jelöltje, a párt képviselője vagy éppen valamelyik független csoporté.

A Szolidaritás óriási kampányt indított azért, hogy a szavazók mind szélesebb rétegeihez kapja jelöltjei nevét; emellett fáradszatótanul oktatja az embereket, hogy hogyan kell „kikészíteni” a nemkívánatos jelölteket, mert nem elég egyetlen X-szel áthúzni több nevet — külön-külön kell kihúzni őket. A szavazási lecke a független szakszervezet egyik nap a televízió képernyőjén egy népszerű komikusra bízta, aki — felkészülve a szavazásra — több tucat szemüveget pakolt a táskájába, nehogy elnézze a jelölt nevét.

Megfigyelőket meglepte, hogy a Szolidaritás milyen szervezeten, rugalmasan és vonzóan folytatta a választási kampányt — míg egyetértettek abban, hogy a LEMP választási hadjárata elég ötletlen, szürke volt. Ennek ellenére senki sem merészel jóslgatni a végeredményt illetően.

Vasárnap eldőlt. Annyi bizonyos, hogy a lengyelországi választások egész Kelet-Európa számára szolgálhatnak majd tanulságokkal.

Fodor György

Mandátum

Gyere vesém, csinálj epét

Ismerek egy kedves embert, aki az ötvenes években normás volt a tejparban, de otthagya az egészséget, mert megundorodott — nem a tejtől, hanem — attól, amit csinálnia kellett. A munkások részére olyan normát volt köteles megállapítani, hogy azt ne tudják teljesíteni, tehát ne legyen alapjuk nyereséghez jutni. Persze, egy-két kiválasztottnak meghamisították a termelési eredményeit, hogy legyenek példaképek is. Őket sztahanovistáknak hívták. Az egész üzemnek a tervét pedig úgy határozták meg, hogy az az egyéni nemteljesítések alapján is teljesíthető legyen, ami után a vezetők mindig megkapják a prémiumot, meg a jutalmat, meg a kitüntést, meg a nyereségrészesedést.

Ez jutott eszembe akkor, amikor az Országgyűlésben az úgynevezett átalakulási törvényt tárgyalták.

Ebben a piacgazdaság alkotmányos kereteinek kidolgozása címén olyan csödbejutott vagy a csőd szélén álló vállalatok,

szövetkezetek vezetőinek adnak lehetőséget a továbbélésre, akik nagy mértékben okolhatók a gazdaság tönkremenetelért. Megtévesztő módon a jog köntösebe bújtatva adják elő mindezt, kifejezve azt a kettősséget, amit joggal feltételezhetünk az eddigi intézkedések alapján is. Nevezetesen, hogy a kormányoknak és a hatalomnak mások az érdekei, mint a magyar népnek. A túlélés, akár a nemzet érdekei ellenére is.

Erre valók a példátlanul nagy számban születő törvények, törvényerejű rendeletek, határozatok, törvénymódosítások. Ezekkel ugyanis meg lehet ölni az élet természetes folyamatait, ideig-óráig kézben lehet tartani és tévútra lehet vezetni az alapvető élettvényeket is. Tehát el lehet orozni alapvető jogokat, alapvető gazdasági hasznokat jogos tulajdonosaiak elől. Az eddigi negyven évben is így építkezett a szocialistának nevezett államrend. A bürokrácia abszolutizálódása, a természetes folyamatok rendeletekkel való helyettesíté-

se lehetővé tették, hogy minden dolog haszna azok malmára hajtja a vizet, akik kitalálták és kifundálták a különféle rendeleteket és törvényeket.

Ezt az állapotot ahhoz a természetellenes folyamathoz tudnám hasonlítani, aminek keretében mondjuk az ember szerveinek működését leállítanák és az egyes szerveket valamiféle manipulációkkal rendeltetésüktől eltérő funkciókra kényszerítenék. Mondjuk, a májnak kellene hasnyálat termelnie, a vesének meg például epét. Evidens, hogy a rendeletekkel fenntartott természetellenes folyamatok addig működnek a törvény alapján, amíg természetük szerint, fokozatosan visszaszerzik eredeti funkcióikat. Ilyenkor újabb rendeletekkel, módosításokkal kell akadályozni a természetes folyamatokat.

Ilyen féle törvény az átalakulási is. Azoknak teremt mentsvárat, akik nem képesek átalakulni.

Czakó Sándor

A demokrácia esélyei

Az NSZK-ban tartózkodó Pozsgay Imre államminiszter, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a hamburgi város-házán felkereste Henning Voscherau polgármestert, a tartományi kormány elnökét. A polgármester hangsúlyozta, hogy a kiemelkedő gazdasági és kereskedelmi fontosságú tartományban nagy elismerésre méltatják és élénk érdeklődéssel kísérik a magyarországi reformokat.

A találkozó végén átnyújtotta Pozsgay Imrének a Hamburg megalapítása 800. évfordulója alkalmából készült szenátusi emlékérmét.

A magyar államminiszter hamburgi programja során a befolyásos Katolikus Akadémián előadást tartott „A demokrácia esélyei Magyarországon” címmel. A magyar vendéget először Dr. Günter Gorscheneck, az NSZK szellemi életében rangos helyet betöltő intézet igazgatója köszöntette, több mint 300 érdeklődő, közöttük ismert művészek, gazdasági vezetők, publicisták jelenlétében. Emlékeztetett arra, hogy a tekintélyes magyar politikai meghívásával az akadémia folytatja azt a hagyományt, amelyet annak idején például olyan című rendezvényekkel kezdett meg, mint az „Európaiak egymás közti társadalmi és kultúrpolitikai hídverése” vagy a „Kis európai népek hozzájárulása a földrész társadalmi fejlődéséhez”. Most az érdeklődés a kelet- és

délkelet-európai térségre, ezen belül a magyarországi fejlődésre, a demokrácia esélyeire irányul — mondotta Gorscheneck.

Pozsgay Imre — többször tapssal félbeszakított előadása után — politikai vitafórumon válaszolt a résztvevők véget érni nem akaró kérdéseire. A több órán át tartó, az éjszakai órákba nyúló vitafórumon a legnagyobb érdeklődést a gyökeres magyarországi modellváltással összefüggő koncepció keltette, annak mérlegelése is, hogy a magyar vállalkozás mennyire segíti az európai biztonság és enyhülés céljait, s ugyanakkor mennyiben tér el más szocialista országok kísérleteitől.

A magyar reformfolyamatnak mind tartalmát, mind teljesen új koncepcióját, modellváltásra irányuló törekvéseit általános rokonszenv és a támogatási szándék kinyilvánítása kísérte.

Tekintettel arra, hogy a szellemi és művészeti élet, valamint a sajtó képviselőin túl nagy számban voltak jelentős tömegű, sikeres hamburgi vállalkozók, határozott formában és igénnyel került szóba a magyarországi beruházások, befektetések lehetősége.

Szorgalmazták olyan kommunikációs, érintkezési rendszer és politikai kapcsolat kialakítását, amely képes áttörni a magyarországi bürokrácia ellenállásán, s eloszlatni a hamburgi vállalkozók bizalmatlanságát.

Az izraeli sajtó az utóbbi időben olyan értesítéseket közölt, amelyek szerint a magyar kormány attól is függővé teszi a diplomáciai kapcsolatok helyreállítását Izraellel, hogy az izraeli fél mekkora tőkét mozgósít nyugaton — elsősorban Amerikában — magyarországi beruházásokra. A nagykövetségek kölcsönös megnyitásának az ára eszerint 500 és 1000 millió dollár között mozog. Magyar hivatalos körök állítólag tudomására is hozták ezt az igényt Samir miniszterelnöknek, amikor a közelmúltban Budapesten járt.

Cvi Mazel, a jeruzsálemi külügyminisztérium kelet-európai ügyekkel foglalkozó osztályának vezetője a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület küldöttségével Jeruzsálemben folytatott beszélgetése során ezzel kapcsolatban feltehetően megfogalmazott magyar igényekről. Kétségtelen azonban

— folytatta a diplomata —, hogy a magyar fél bizonyos mértékben csaldódotnak mutatkozott amiatt, hogy eddig nem váltak valóra elképzelései a nyugati pénzvillágra gyakorolható izraeli befolyásról.

Tájékozott, magyar származású izraeliek tudomása szerint Kovács László külügyminiszterhelyettes, kevéssel Jichak Samir budapesti útja előtt Izraelben kijelentette, hogy a magyar-izraeli diplomáciai kapcsolatok kérdése elsősorban nem politikai, hanem gazdasági kérdés. Ezzel szemben a jeruzsálemi külügyminisztérium részéről rámutatnak — és azt hiszem, jogosan —, hogy a budapesti kormány akkor remélheti a nyugati magánberuházások megnövekedését Magyarországon (esetleg az izraeli üzleti világ nyugati kapcsolatainak eredményeként is), ha a diplomáciai viszony teljes rendezésével is szemlélteti határozott szándékát, miszerint minden téren normális és megbíz-

ható viszonyokat kíván létesíteni.

Ennyit a dolog üzleti, gyakorlatias oldaláról. Van azonban belpolitikai, sőt — azt mondhatom — morális oldala is.

Amikor a magyar parlament május 10-én megemlékezett a magyar zsidók százézeinek 45 évvel ezelőtt megindult deportálásáról, Szűrös Mátyás, mint az Országgyűlés elnöke, utalt a magyar nemzet ezzel kapcsolatos felelősségére. Egy képviselő pedig rámutatott (történetesen Schöner Alfréd főrabbi volt ez a képviselő, és — sajnos — nem a társadalom nem-zsidó többségének valamelyik reprezentánsa), mondom, rámutatott, hogy a felelősségteljes emlékezés jegyében indokolt lenne helyreállítani a teljes diplomáciai kapcsolatokat Magyarország és Izrael között.

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, mely a parlament megemlékezést kezdeményezte Szűrös Mátyásnál, május

elején közzétett nyilatkozatában ugyanezt sürgette, és hangsúlyozta, hogy ezt már csak a magyar bűnrészességgel meggyilkolt zsidó százézekre való tekintettel sem szabad halogatni.

Amikor a magyar kormányzat képviselői az izraeli féllel folytatott tárgyalásaikon céloznak a nyugati tőkével kapcsolatos elvárásaikra, nem lenne szabad megfeledkezniük Izrael és a magyar zsidóság morális természetű elvárásairól.

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület delegációja méltán hangoztatta Jeruzsálemben Netanjáhu izraeli külügyminiszterhelyettes előtt azt az álláspontját, hogy a két ország diplomáciai viszonyának rendezéséhez a magyar kormány sem gazdasági, sem további külpolitikai feltételeket nem szabhat.

(Jeruzsálem)

Gadó György

Ha lesz, hol lesz?

Szeptemberben végleges döntés a világkiállítás magyarországi helyszínéről.

Szeptember 15. és 30. között szünetel meg az itthoni döntés a Bécs—Budapest Világkiállítás magyarországi helyszínét illetően — mondotta Somogyi László, a világkiállítás kormánybiztos. A magyarországi tőkebefektetések lehetőségei című szeminárium alkalmából adott nyilatkozatában. Mint ismeretes, a Világkiállítások Nemzetközi Szervezete (BIE) Párizsban tartott májusi ülésén úgy döntött, hogy a de-

cember közepén esedékes ülésére be-terjeszti szavazásra a Bécs—Budapest Világkiállítás jóváhagyását.

Ez azt jelenti, hogy bár a hivatalos döntés csak az év végén lesz ismeretes, világkiállítás megrendezésének jogát minden valószínűség szerint Budapest és Bécs kapja meg.

Az előkészítő fázis legfontosabb feladata a végleges helyszín kijelölése. Óbuda—Aquincum, a látványosi híd és környéke, illetve az Órszéd domb-Gazdagrét közül kell kiválasztani a

legmegfelelőbb területet a rendezési tervpályázatok alapján. Ez a döntés szünetel meg — széles körű elemzések és vizsgálatok után — szeptemberben. Egyébként a BIE vezetői magyarországi látogatásuk során mindhárom helyszínt alkalmasnak tartották a világkiállítás számára. Természetesen alapvető fontosságú az ügyben a parlamenti döntés, mivel az Országgyűlés eddig csak tudomásul vette az előkészületeket, a végleges döntés várta magára. A rendezés költségeinek egy része ugyanis az állami költségvetést terheli,

annak mértékéről szintén a parlamentnek kell döntenie. A következő időszakban pontos felmérések kell készülnie a vállalkozás várható kiadásairól és bevételeiről, valamint arról, hogy mekkora külföldi tőkére számíthatunk, illetve milyen magyarországi források bevonására lesz lehetőség. Az előzetes felmérések azt mutatják, hogy a világkiállítás jó alkalom lenne a magyar magántőke megmozdítására is: számos panzió, kis szálloda és más vendéglátó egység létesülhetne magánerről.

A világkiállítás helyszíne

Az újvidéki vásáros

Vegyes érzések a magyar gazdáknban

Az elmúlt évben hazafelé jövet Ausztriából, ahol az Alsó-Ausztriai Parasztszövetség vendégei voltak a Tolna megyei Szakcs termelőszövetkezetének igényes háztáji gazdái, Besenyei Zoltán tézselnök „könyvelmü” ígéretet tett: jövőre az újvidéki nemzetközi mezőgazdasági szakosított vásárra is szervez hasonló szakmai utat. Az ötlet apropója, hogy a Kaposvári Szarvasmarha Tenyésztő Vállalat, a KAPOSFARM-igazgatótanács elnöke is Besenyei Zoltán, és már több éves kapcsolata van a jugoszláviai Tito Verbasi Mezőgazdasági Ipari Kombináttal. Így a jugoszláviai program összeállításakor nemcsak a vásárra gondoltak, hanem a nagyüzemi modern gazdálkodás mellett az egyéni gazdálkodók munkájának megismertetésére is.

Elsőként a Hajdújárás nevű településre látogattunk el, ott Nagy Farkas Lajos kisgazdálkodó farmján jártunk. A gazda tíz hektáron szinte csak gyümölcsstermesztéssel foglalkozik a homokos talajon. Főként az almatermesztésre szakosodott, munkáját nagyban segítik a közepes nagyságrendű traktorok, illetve munkagépek. Ez az, ami a szakcsi gazdák számára újdonságot jelentett, hogy olyan 45—50 lóerős kistráktorok kaphatók azonban, amelyek beszerzése Magyarországon lehetetlen. A szakcsi parasztemberek némi irigységgel beszéltek arról, hogy amíg itt nyolc órák munkával megbízható körülményeket, életszínvonalat tud elérni a jugoszláv paraszt, addig Magyarországon másfél-szeres energiával sem tudják ezt biztosítani.

Az újvidéki vásár múltjáról annyit illik tudni, hogy már a II. világháború előtt is híres volt. A háború utáni időkben Tito kezdeményezésére a vásárt nemzetközivé bővítették. Az itt bemutatott cégek nemcsak kínálják termékeiket, ha-

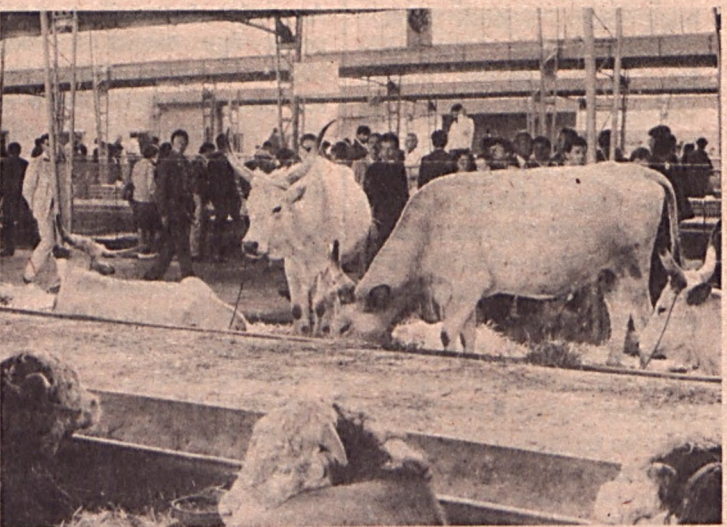

A szakcsiak a verbasi kombinát vendégei voltak

nem el is adják. Látványosságával ugyan nem tűnt ki a magyar pavilon, de az ott kötött üzletek eredményességével már annál inkább. Itt találhatuk az egyik legregibb magyar mezőgazdasági kereskedő céget, az AGRIMPEX-et, amely komoly határmenti export-import forgalmat bonyolít. Szoros kapcsolatuk van Baranyával, partnerük a Pannon Innováció Rt. és a Baranyaker. Nemrégiben alapított a Baranyaker és az AGRIMPEX egy kft-t, Baranyatraed néven, amely importelsőséget élvez. Főként stratégiai termékekkel, olajos magvakal, gabonafélékkel, növényolajjal, forrólevegős takarmánnyal és madárelével foglalkozik.

Néhány érdekesebb információ a kiállított termékekről: egy kasza százezer dinárba kerül, magyar pénzben 500 forintért, a kaszkövet szintén ezért az összegért kínálják. A kis-, közepméretű és nagy traktorok és munkaerőgépek bemutatásán kívül a vásár érdekes színfoltja volt a jószágbemutató.

Az érdeklődő láthatott szürke marhát, ami nálunk a Hortobágyon honos, Szimentálit, Herefordot, Magyartarkát, Holstein Friez. Külön-

Magyar szürke a Hortobágyról...

Az ideális az volna, ha 10 helyett 60—80 hektáron gazdálkodhatnának a jugoszláv gazdák

böző „útmutató” táblák jelezték a tej-, illetve húsgyarápodást.

A szakcsi gazdáknak inkább a látvány volt az érdekes, kicsit szomorkásan jegyezték meg, hogy ugyan hasznosak ezek a kiállítások, tapasztalatcserek, de itthon

ilyen gépeket nem lehet vásárolni, nincs meg a háttérpar, és az állam sem gondolkozik azon, hogy elérhető áron ezeket az eszközöket behozza az országba.

Ismerkedésünket a jugoszláv mezőgazdasággal Verbasban folytattuk, ahol mintegy 115 ezer hektáron gazdálkodnak, termelással és feldolgozással foglalkoznak. Jugoszlávia étolaj-termelésének 17—18 százalékát adják. Cukorgyáruk napi 700—800 vagon cukor feldolgozására alkalmas és a belföldi piac szükségletének 15 százalékát fedezi. Saját húsupari üzemük kínálatában, amely alig kisebb a szekszárdinál, szinte valamennyi húsupari termék megtalálható.

A gazdaság vezérigazgató-helyettese, dr. Perlaki Lajos, nemcsak az eredményekről számol be, hanem a fékező erőkről is. A beruházások nem elég hatékonyak, az állam nem ad annyi jövedelmet, ami biztosíthatná a további fejlődést. A rövid lejáratú kölcsön, plusz az infláció bizony hátráltató tényező. Ugyanakkor büszke volt arra, hogy itt található a legjobb

termőföldek, Szenttamás, Verbas és Becse térségében. A termésátalagok: kukoricából 9,6 tonna hektáronként, búzából 7,2 tonna. De a cukorrépa, a napraforgó és a szója eredménye is kimagasló. Magyarországon a szója-program nem jött be, ők viszont felismerték azt, nem mindegy, hol akarják termeszteni. A szójának legideálisabb: folyók és csatornák mellett. Hektáronként 2,5—3,8 tonnát tudnak így elérni.

Sajnos nem mondható el, hogy a magyarországi állattartó telepek mindegyikén példamutató tisztaság és rend lenne. Látogatásunk utolsó színhelye egy ezres szarvasmarha-telep, ahol viszont mindezzel találkozunk. Az ottaniak szerint ez még csak a megkezdett út eleje.

Végül Perlaki Lajos arra adott választ: milyen esélye van egy itt élő magyar embernek arra, hogy érvényesülhessen? A válasz rövid és tömör volt: nagy, mert szorgalmas.

Kapflinger András

Fenyeget a kis-antant?

Szolnok megye nevének megváltoztatását kezdeményezte a Magyar Demokrata Fórum karcagi csoportja a kunok bejövételének 750. évfordulója alkalmából. A javasolt név a régi Jász-Nagykun-Szolnok megye, amely az alföldi régió két tájegységét — a Jászságot és a Nagykunságot — is megjelölné a közigazgatási elnevezésben. Indokai között szerepel, hogy a jelenlegi név igazságtalanul és méltánytalanul mellőzi azt a két tájegységet, amely már annyi jelentéket adott az országnak. Emellett hivatkoznak a még ma is meglévő gyakorlatra, miszerint több megye — Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár, Bács-Kiskun — visel kettős, illetve hármas összetett tulajdonnevet. Az MDF karcagi csoportja indítványát eljuttatta az Elnöki Tanács elnökéhez, az igazságügyi miniszterhez, és az Országgyűlés elnökéhez.

Az MDF-kezdeményezés az elmúlt hetekben kedvező visszhangra talált a megyében, az érintett települések tanácsai, valamint a Hazafias Népfőnt és több más fórum is támogatja a névváltoztatási javaslatot.

Az ügy első számú érintettje, Szolnok megye tanácsa legutóbbi végrehajtó bizottsági ülésén foglalkozott a témával. Bozsó Péter vb-titkár az MTI munkatársának elmondta: a rokonszenves indítvány jogi megoldásáról most tájékozódott, de ez korántsem egyszerű feladat, miután a Belügy-minisztériumhoz az elmúlt harminc évben ilyen jellegű kérelem nem érkezett. Létrehozta egy ideiglenes bizottságot, amely összegező véleményét a következő június végén esedékes tanácsülésen terjeszti a testület elé. Amennyiben a tanácsülés a javaslat mellett foglal állást, akkor újjá indítják a hivatalos kérelmezést. Ugyanakkor fontosnak tartják, hogy még a megyei tanácsülés előtt megismerjék minél több állampolgár véleményét.

Magam is meglepődtem, amikor eszembe jutott a képtelennek tűnő elmefuttatás. Nevezetesen; mi van akkor, ha az utolsó orosz katonája is elhagyja Magyarországot? Igaz, hogy harminc-negyven éve várjuk ezt a pillanatot, de mostanában szomszédaink ismét, a történelemben nem először, meglehetősen fenyegetően viselkednek velünk szemben, s nem riadnak vissza attól sem, hogy rágalmakat terjesszenek rólunk, ami a politikai és gazdasági változásainkat illeti. Szerencsére, Európa nyugati részén sem sokat adnak ezekre a rágalmakra, de azt is tudjuk, hogy a művelt nyugat, ha bajba került kis országunk, nem rohanat éppenséggel mindig a segítségünkre. Tehát magunk maradunk? Egyedül vagyunk?

Nehezen lehetne rám fogni, hogy bárhol és bármikor szimpatizáltam volna eme 1945 után létrejött bürokratikus, mixtura-szocializmus egyetlen, leghétköznapibb torzulásával is. Ha csak születési dátumomat, 1940, és még néhány, a magyar nemzet kicsiny polgárának élményvilágát gazdagító dátumot jelölök meg: 1945, 1956, 1968, az 1970-es évek eleje, úgyis mint ezen évek bizonyos mértékig cselekvő részese, öt éves ember-palántaként pincében, matracon feküdvé, éhesen figyelgetve a tüdőgyulladásban szenvedő anyám haldoklását (hol lehetett akkor penicillint szerezni?) hol, mint az 1956-os forrad-

lom afféle középiskolás résztvevője, majd diszidálás és hazajövetel utáni vizsgálat közben megveretés szenvedő alanya, szóval bizonyítéknak talán ennyi is elég. Bár megemlíthetném még azt a bizonyos hetet Prágában, néhány nappal honfitársaim bevonulása előtt, vagy, hogy meglehetősen durcós szemtanúja voltam jómagam is a konszolidációs szellemi poshadtság és anyagi ügyeskedés tavában békaperspektívával lubickolásnak.

Röviden szólva: nehezen lehetne rám fogni, hogy a következő különös eszmefuttatás alapja valamiféle szocialista rendszerről elmebaj, netán reformkommunista-szimpatizáns ideggyengeség lenne. Ugyanis egyre sandább szemmel olvasgatom az újságokban, hogy a román Ceausescu mit fecsekszik a csehszlovák Jakessel, hogy változik, és főként merre a jugoszláv állam- és pártvezetés. Ugy tünik, mintha ismét a „cordon sanitaire”, Magyarország (szellemi) járványgyanús területének körülzárása kezdene megint fenyegetni bennünket. Lehet, hogy csak az első és második világháború utáni tapasztalataink téves hipotéziséből van szó, de nem egészen alaptalan töprengünk azon, hogy a szocialista közösség kemény magva, a máig változtatási hajlam nélkül főnálló bürokratikus környezetünk szellemifertőzés-veszélyes területnek kívánja minősíteni országunkat, azért, mert a saját útra lépést választjuk, hogy a

kilencvenes évek elejére a mi vonatunkat is az európai szerelvényhez lehessen csatolni. S mindezt abban az időszakban cselekedjük, amikor európai léptékű pluralizmus van kialakulóban, a két nagyhatalom igyekszik Európa egymással szembenálló katonai tömbökre való felosztását véglegesen felszámolni. Vagy legalábbis a bizalmatlanság felszámolását célzó erőfeszítéseket tesznek. Többek között a szovjet csapatok Magyarországról való kivonásával.

Talán nem csak a magyar bíboros látogatása, de egyéb biztató jelek is mintha szellemi folyosót jeleznének Munkács és Ungvár irányába a kis-antant féle harapófogó csukódása közben. Azaz a velünk kapcsolatos eddigi szovjet politika változását, melyre pontosan rimel Pozsgay Imre nyugat-berlini beszédének néhány gondolata; „Egy politikai rendszer jutott válságba, a krízis és a társadalom működésébe zavarai nem a magyar talajon termettek. Hazánk — a világban először — egy sztálini típusú berendezkedésből békés úton próbál áttérni egy pluralista, demokratikus társadalomra... Az elfajult hatalomgyakorlás diktatórikus, sztálini berendezkedést eredményezett. Az ilyen jellegű társadalmak minden országban válságba jutottak — legfeljebb egyes helyeken ezt nem vallják be.”

Lehet, hogy a szovjet csapatok részleges, majd teljes kivo-

nulása csak erősíti az egykori kis-antant államokban, de elsősorban a csehszlovák és román vezetésben, kelet-német aszisztálás közben, a hiú ábrándot, hogy Magyarországot elszigetelhetik Európától? Hogy ismét az első világháború utáni gyász és nemzetgyilkos trianoni béke sokkos állapotába sodorhatják a magyar népet? Vagy akár a második világháború utáni, szintén kis-antant jellegű közreműködéssel, bár más geopolitikai helyzetben, de ismét nemzeti önbecsülésüket bemocskoló hangulatot teremtve?

Tehát; mi lesz, ha teljesen kivonulnak a szovjet csapatok Magyarországról? Lehet, hogy éppen az ő jelenlétük tartja vissza dühödten fenyegetőző, vagy acsarkodva, intelligencia-kvocienstünet fitymáló, posztstálinista rendszerükkel viaskodó szomszédainkat egy Magyarországot sértő, nyilván nem katonai, csupán politikai ballépéstől?

Az új keletű pesti vicc, mely szerint könnyen lehet, hogy a szovjet csapatok kivonulása után fognak még ismét cseh és román tisztok Budapesten pezsgőzni, csupán ízetlen és ostoba, kocsmaszintű politizálás. Ugyanis bármilyen, a környező országainktól érkező, a mi reformfolyamatainkat megállítani szándékozó lépés, csakis eredménytelen lehet. Helyzetünket nehezíthetik, de szándékainkat meg nem változtathatják, mert „megfogyva

bár, de törve nem, él nemzet e hazán”.

Az is természetes, hogy a demokratikus Magyarországon nem tartózkodhat idegen ország katonai alakulata. Azt viszont jó, ha szomszédaink fontolják meg, hogy Magyarország geopolitikai helyzete, már nem az, ami volt az első és második világháború után. Az ország talán az Európa-vonat utasai között roboghat a század vége felé, ha valóban végrehajtja azokat a változásokat, melyeket a korszerű, nyugati szellemiségű demokratikus gondolkodás megkövetel. Erre az Európa-vonatra talán még válthatunk jegyet, de azok, akik szemellenzővel ellátott versenylóként csak rohannak a pályán, és főként a gyorsabb tempó érdekében a vörös dresszbe öltözött zsoke-hatalomtól hagyják magukat ütlegetni, azok nem számíthatnak Európa-utazásra.

Arról nem is beszélve, hogy Magyarország ügye is. Mi nem határrevízióra gondolunk, hanem a szellemi zsákutcás kanyargásokat vonnánk revízió alá, és ha úgy adódik, el kellene — természetesen csak szellemiségében — szakadni az egyre ellenségesebb indulatokat gerjesztő varsoói szerződésbeli szomszédainktól. A szovjet csapatok pedig nyugodtan vonulhatnak kifelé, mi maradunk a magunk kenyerén. Biztos, hogy megélünk, hiszen ezer éve ezt tesszük.

Gyórfy László

A nemzetiségi jogok Gömörben

Hídszerepre van szükség

Értelmiségi vagyok, s ennél fogva jó ismerőse-átélője azoknak az évtizedek óta megoldatlanul halmozódó nemzetiségi problémáknak, melyekről egyszerűen tilos volt beszélnünk és írunk. A csehszlovák sajtó hosszú éveken keresztül a nemzetiségi kérdés — a Szovjetunióban megvalósított lenini nemzetiségi politika alapján történő — végleges megoldásáról cikkezett. Politikusaink is ilyen szellemben nyilatkoztak. De hála a gorbacsovi nyitáshoz és a Magyar Televízióhoz, immár nálunk is oszladozni kezd a homály. Fény derülhet a nemzetiségeket ért sérelmek évtizedes elutasítására, az alkotmányban deklarált nemzetiségi jogok jónéhány pontjának elszabotálására. Azért jár köszönet Chrudinák Alajos stábjának, mert a püder- és festék-szagú hivatalos tájékoztatásokat, nyilatkozatokat a póré valósággal szembesítették.

Szerintem a csehszlovákiai magyarság helyzetét nagyon is visszafogottan, de a tényeket az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartásában a tükrében, a nálunk mindmáig tabunak számító történelmi háttérrel hitelesítve mutatták be. Az Új Szó „aggódó olvasóinak” leveleiből túlságosan is kilóg a ló-láb, hiszen ezekben a Panoráma tényeit nem tényekkel cáfolják, csak olcsó, lejáratott frázisok ismételtetésére futja a szemellenzős „valóság-látásukból”. De vajon mivel, milyen

téves adat, információ közreadásával érdemelte ki a Panoráma a képtelen vádakat? Erről egyetlen levélíró sem nyilatkozott. A magyarírózat egyszerű: képtelenek cáfolni a tényigazságokat, melyek Lenin szerint is abszolút igazságok...

Sokak nevében fogalmazok amikor leírom: szerettük volna, ha a Panoráma más tájegységekre is elkalauzolta volna a nemzetközi közvéleményt. Hiszen a „végek felé”, például itt Gömörben ugyancsak furcsa — a hivatalos szervek, de még az „olvasók”, a „dolgozók” által is nehezen megcáfolható — dolgokat rögzíthettek volna film- és hangszalagra. Miféleképpen a létező nemzetiségi politikának furcsa gyakorlati megnyilvánulásai vannak.

Falvainkban az utóbbi években még meglévő kétnyelvű üzletfeliratokat módszeresen egynyelvűre (természetesen szlovákra) cserélik. Politikai rövidlátással, ideológiai amatórköddel szabotálják el a törvények által biztosított kétnyelvűség gyakorlati érvényrejtését. A rozsnyói járási pártbizottság ideológiai titkára, Koren Árpád hivatalos fórumokon, nagy tömegek előtt mondta el az utóbbi két esztendőben. Szerinte azért hiányoznak a kétnyelvű cégtáblák (feliratok), mert:

1. „Készítésükre nem akad olyan vállalkozó, aki magyarul is tud.”

2. „Dunaszerdahelyen vannak kétnyelvű feliratok? Ott lehet, hiszen a lakosság 96 százaléka magyar, de a Rozsnyói járásban ez az arány mindössze 16—17 százalék (a valóságban 26,2 százalék). Különbö is, a Rozsnyói járás magyar nemzetiségűek által lakott településeiben kétnyelvűek a feliratok (ez nem így van). Meg aztán nem a nyelv a fontos, nem a felirat a lényeges — a nyelv nem old meg semmit! — hanem, hogy menjen a termelés!”

3. „Hát jó, legyenek kétnyelvű üzletfeliratok, de előbb fel kellene mérni, hogy van-e rá igény a lakosság körében.”

4. „Drágák ám ezek a kétnyelvű táblák, de ha a magyarok kerítenek, gyűjtenek rá pénzt, nos akkor kiírhatják rá a saját nyelvükön is... Vagy várjunk csak, mégis van itt egy kis probléma: mivel a járásban hat ezer szovjet állampolgár él, a kétnyelvű feliratok láttán ők is joggal követelhetnék, hogy megjelöléseket. Háromnyelvű cégtáblát meg ki látott!...”

5. „Kórházat kell építeni, nem pedig a feliratokról beszélni.”

6. „Aztán milyen törvények, rendeletek alapján képzeltek el a kétnyelvű feliratok kiaggatását?...”

Nem folytatom az internacionalista kijelentések megidézését. Aki nem hiszi járjon utána: leckét kaphat Gömörországban abból a tananyagból,

amit lenini nemzetiségipolitikának neveznek.

Szólhatnak arról is, hogyan hamisítják át tudatosan a személynazonossági igazolványok cseréje során az eladdig magyarnak bejegyzett nemzetiségi minősítést. Az így szlovákká „keresztelt” személyek csak elvéve mernek reklamálni. A magyar történelmi személynévek szlovák átírásával a szlovák magyar gyerekek csak Rakociról, Betlenről, Dózáról, Zrínskyról, Batániról, Secéniről stb. szerezhettek elferdített információkat. S ha netán egyegy tanuló valamilyen véletlen folytán a „nemhivatalos” történelmi ismerete alapján beszél majd szlovák társai előtt Rákóczi-ról — Bethlen Gáborról, nos a szlovák „testvéreink” mindjárt nacionalistának, irredentának fogják bélyegezni őt ezért. A nemzetközileg is példátlan névhamisítás ellen vajon miért nem tiltakoztak az Új Szó-ban most olyan nagy hangon megszólalók? Vagy akkor miért nem emelték fel a szavukat, amikor a Csehszlovák Rádió Magyar Adásában (a románokat is megelőzve) évekket elzölt betiltották a magyar helységnevek használatát?

Előbb tisztázzák magukban, hogy ki kit gyűlöl. Nap mint nap találkozom azzal az „internationalista egységgel és nyugalommal”, melynek jegyében és szellemében kioktatják a magyarul megszólaló magyar

nemzetiségű csehszlovák állampolgárt: „Na slovensku — poslovensky = Szlovákiában szlovákuval beszélj”. Vagy: „Szlovák kenyeret eszel, beszélj hát szlovákuval...” Folytathatnám még oldalakon át a kétnyelvűség elvének betartatlanságát, visszaszorítását. De minek. Tény viszont, hogy a jogsérelmekkel együttjáró panaszkokkal akkor is szembe kell néznünk, ha az nem illik bele a nemzetiségi jogokról költött dicshimnuszok szövegébe. A deklarált jogok, melyeknek betartásáról nem gondoskodnak, csupán világraszóló porhintésnek nevezhetők.

A Szlovákiában élő magyarság az egyetemes magyar történelem és kultúra részese. Még akkor is, ha arról a tényről soha szeretnének megfedkezni és minket is legszívesebben emlékeztetkieséssel sújtának. A magyar nemzet ünnepeit, történelmi személyiségeit mi is a magunkénak tartjuk. Természetesen vesszük hát, hogy ezekről szabadon szeretnénk megemlékezni. A népegyesítéséhez hidakra, hídszerepre van szükség. Az itt élő magyarságtól a hivatalos csehszlovák politika köztudomásúan megtagadta a hídszerepre való válságot. Mégis hisszük, hogy jöhetnek van az egyetemes világtörténelem keretében Magyarország történelmének a megismerésére. Mert: amely nép nem ismeri meg a múltját, sohasem fog önálló szellemi

életet élni! A Panoráma szerkesztőinek óriási érdemük van abban, hogy a metafizikusan ábrázolt nemzetiségi kérdés — a valós jogsérelmek és feszültség nyilvánosságra hozásával — egyszer talán nálunk is átértékeltek.

Mint ahogyan ezt már a Szovjetunióban meg is tették. A moszkvai Pravda például így írt a nemzetiségi kérdéssről: „Az SZKP elutasította a nemzetiségi kapcsolatok problémamentességére vonatkozó korábbi állításokat.” (Ezt minálunk is legfőbb ideje volna megtenni!) Az internacionalizmusról szóló általános kijelentések helyett konkrétan meg kell vizsgálni a nemzetiségi politika végrehajtásának mechanizmusát. (Ilyesmivel az Új Szónak is „illet” volna foglalkoznia az évek során, vagy méginkább kötelessége lett volna.) Nálunk a tudomány nem fordít kellő figyelmet a nemzetiségi és a nacionalista fogalmak elhatárolására. Így még jelenleg is minden nemzetiségi törekvést nacionalistának tekintenek, a SZU-ban már szakítottak ezzel a gyakorlattal. Sajnos nálunk a létező nemzetiségi jogsérelmek nyilvánosságra hozására és megvitására-orvoslására nincsen fórum-lehetőség. Két évtized is kevés volt ahhoz, hogy következetesen érvényesítsék a kétnyelvűséget.

Meddig hat még a proletáririgység?

A „Mach Művek”-nél dolgozók egyöntetűen azért szeretik jobban jelenlegi munkahelyüket, mint a többségében nagyvállalati előzőt, mert itt sokkal nagyobb a rend, minden a helyén van, nincs anyaghiány, a munkásoknak csak azzal kell törődniük, hogy a munkaidejüket kidolgozva, a minőségre különösen ügyelve termeljenek.

Természetesen nem szabad elfeledkezni az anyagi hátráról sem, a finommechanikai műhelyben munkát vállalók általában kétszer annyit keresnek havonta, mint egy nagyvállalatnál. Igaz, ezért többet is kell teljesíteniük, elsősorban a minőséget tekintve, és a munkahelyük sem biztosított automatikusan a nyugdíjazásukig, de eddig, és a jövőben is csak azokat küldik el a cégtől, akik nem megfelelő teljesítményt nyújtanak.

Nemrégiben készült el az új, ezer négyzetméteres üzemsarnok, ahol a nagyon modernnek számító komputervezérlésű megmunkáló gépsor kerül majd elhelyezésre. Mach Gyula a gépek megvásárlásához világbanki hitelt akart felvenni — amit meg is kapott volna —, a Magyar Nemzeti Bank azonban olyan feltételeket szabott számukra, amelyek egyszerűen elfogadhatatlanok. Huszonöt százalékos kamatra kölcsönadott tőkével nem lehet dolgozni. A nagyon magas — mintegy nyolcvan százalékos — nyereségelvonás miatt kifizetni a kamatot, és még megfelelő nyereséget is kitermelni: képtelenség.

A „Mach Művek” ezért most más megoldást keres, vegyesvállalatot kívánna alakítani tőkés partnerekkel. Ettől nemcsak azt várják, hogy finanszílis problémáikat megoldja, hanem az alapanyagellátásukat is zavartalanabbá teheti. Jelenleg ugyanis belföldről hatalmas nehézségekbe ütközik a megfelelő minőségű áru beszerzése.

A műhely nem kizárólag ilyen jellegű gondokkal volt kénytelen megküzdeni az utóbbi időben, hanem például azzal is, hogy fennállásuk hetedik esztendejében sikerült csak elérniük a Magyar Postánál, hogy a telefont — egy vonallal — végre felszereljék náluk. Mivel tőkés üzleti partnereik szerte a világon megtalálhatóak már — Japántól Új-Zélandon át az Egyesült Államokig —

meglehetősen nehézkes volt a kapcsolattartás velük telefon nélkül, a huszadik század végén...

Pedig az elképzelt jövőjük, a terveik hatalmasak (mindezen nehézségek ellenére, vagy éppen ezért?) Már alapozzák a következő csarnoképületet, mely tízszer akkora alapterületű lesz, mint a most elkészült. Benne természetesen a legmodernebb berendezések dolgoznak majd, melyek már késztermékek előállítására is képesek lesznek. Jelenleg folynak a tárgyalások nyugati világcégekkel a pontos termelési részletek kidolgozásáról, továbbiakat csak a szerződésalkötések után tudhatunk meg.

Még egy adalék, amely igen jellemző a „Művek” koncepciójára: a magyar cégek évente

átlagosan 35–40 ezer forintot költenek egy-egy új munkahely megteremtésére. Az NSZK-ban ennek tízszeresét, a Finommechanikai Műhelyben pedig több mint 1,1 millió forintot! Mach Gyula éppen a minap írta alá a szerződéseket, melyek alapján évente száz ipari tanuló gyakorlati oktatását vállalták fel.

A vállalkozás alkalmazottai páriát ritkítón magas színvonalú szociális ellátást kapnak — nemrégiben fejezték be a valóban nagyon szép, háromszáz fős szociális épület építését, a dolgozók egyenmunkaruhájában járhatnak, amit a cégtől kaptak, a „Művek” saját konyhát és éttermet épített a munkavállalók minél jobb közérzetének biztosítására. A tulajdonos az évi tiszta nyereség jó részét nem vonja ki a vállalkozásból, hanem újra befekteti, de még arra is marad elég pénz, hogy a dolgozók tizenharmadik, sőt néha tizennegyedik havi fizetést is hazavigyenek.

Mach Gyula, aki egy vállalkozó magyar munkásnak tartja magát, s nem „gyárosnak”, nem tartozik a kapzsi, pénzsóvár emberek közé, ma is panellakásban lakik a családjával, összes vagyona a műhely épületeiben, gépeiben fekszik. Pontosabban működik! S ezért hoz rengeteget a nemzetgazdaság, illetve az egész ország konyhájára, mert nem öncélú pazarlásra, hanem hatalmas termelési érték előállítására, a gazdaságban kínzó hiányokat okozó hiánycikkek gyártására, munkahelyteremtésre, import-

Kétszer annyit keresnek...

kiváltásra, és hamarosan devizaszerzésre használja fel a pénzt.

Az üzemből, tevékenységéről és tulajdonosáról az eddig felvillantott mozaikképek alapján, azt hiszem, nyugodtan kijelenthető, hogy Mach Gyula — mint munkáltató — sokkal kevésbé zsákmányolja ki a munkásait, mint egyes veszteséget termelő, az alkalmazottaitaként éhbéért dolgoztató szocialista nagyvállalatok. Tudjuk, hogy nem mindegyik nagyüzem ilyen, s azt is tudjuk, hogy nemcsak az adott cégek munkásai és vezetői tehetnek erről, ettől azonban a tények tények maradnak.

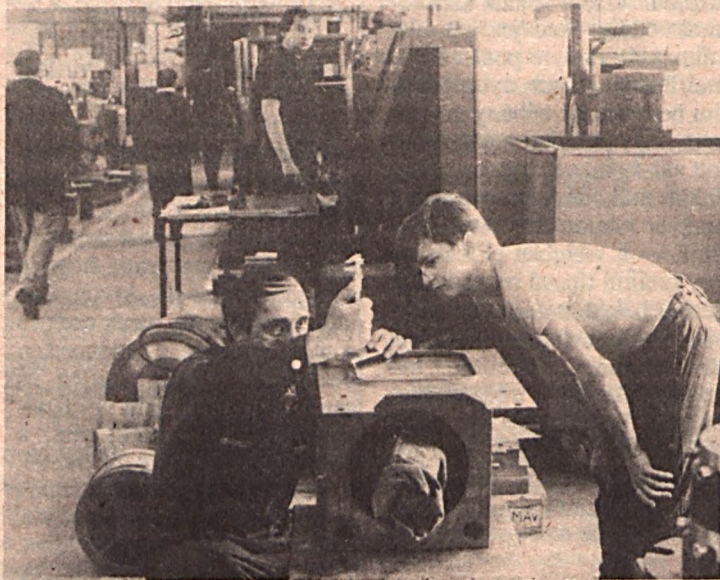
S ha ez így van, akkor mindenben fel kell, hogy merüljön néhány kérdés. Például: ha már egyértelműen látható, hogy — többek között — a nemzetgazdaságunkban túlteljesítő szocialista nagyipar alacsony hatékonyságú működése

a gazdasági csőd szélére sodorta az országot, a magánvállalkozások viszont még a mostani, igen mostoha körülmények között is nagy teljesítményekre képesek, akkor nem a jól működő formáció kellene, hogy nagyobb támogatást kapjon — nemzetgazdasági szinten is az egész ország érdekében? Nem a tehetségesekre, a vállalkozó szelleműekre, az alkotni tudókra kéne alapozni az országot minden demagóg megkülönböztetés nélkül, kizárólag a teljesítményt, a társadalmi hasznosságot figyelembe véve?

Meddig jelenthet hatalmas visszahúzóerőt a még napjainkban is érezhető, fojtogató — Békesi László szavával élve — proletáririgység?

Nekünk mindig Mohács kell, hogy rájőjjünk — késve — a kétszer kettő igazságára? (Vége)

Wagner Dezső

Precizitás, pontosság, megbízhatóság = üzleti siker

A kis falvak valamikor virágzó életet éltek, csak az elmúlt években szürkültek meg. Elhagyták őket a pedagógusok, a fiatal felnőttek többsége. Az orvosok egymásnak adják a kilincset, sokszor még a papok is váltják egymást. Csupán az öregek maradnak ott, ahol lelétké dolgozószorgos életük nagy részét.

Legtöbbünknek mégis van egy ilyen szürke, álmos kicsiny faluja. Egy takaros parasztházban még élnek a szülők, nagyszülők, akikhez szívesen visszajárunk feltöltődni, erőt meríteni a hétköznapihoz, a munkához, az élethez. Nekem is volt egy ilyen kis falum, ahol élt egy tanítónéni. Vajon hányan mondhatjuk el: az én tanítónénim, aki kilencven esztendeig járt e földön.

A halál után az ittmaradtak általában az anyagi javakban mérik, ki, mennyit ért el életében, mennyire lett gazdag vagy szegény. Mit is hagyott hátra Mária néni? Pénzzel nem mérhető: az emberségét. Talán a legtöbbet, amit hátrahagyhatunk.

Hiányosan összerakható életéről ritka beszélgetéseink során kiderült, bizony, őt csak édesanyja szeretete kényeztette, az élet egyáltalán nem bánt vele kesztyűs kézzel. Apja, a zilahi templom karnagya, négy fia mellett leánykáját is fiús szigorral nevelte, készítette fel az életre. Napjai tanulással teltek, atyja következetesen megkívánta gyermekeitől, hogy szorgalmasan és jól tanuljanak, s megismertette őket a zenével is. Szerencsére minden gyermekének volt érzéke, tehetsége a muzsikához. S ha jó kedvű volt, ha jutalmazni akart, akkor fölállította a házi zenekart és közösen játszottak. Komolyan ápolták rokonkapcsolataikat is, jól ismerték egymást az unokatestvérek, majd felnőtként a nagy család gyermekeit, unokáit, s végül dédunokáit is. Ma szinte alig van hely a kis házában, vagy éppen határainkon is túl, ahol ne lennének rokonra, s éppen ezért otthon ne lennének.

Tanítósirató

Tanítónénim gyakran mesélt a múltról is, személyes élményeivel iskolai tanulmányaimat kiegészíthettem: mindig adott valami többet, mint a könyv. Különösen szerettem, ha nekem — az alig 12 éves kislánynak — Ady Endréről beszélt. Kétszer találkozott személyesen is a költővel, s ezt soha sem tudta elfelejteni. Egyszer édesanyja vendégeként tartózkodott náluk a költő, idősebb Lukácsi urat azért kereste fel, hogy zenésítse meg néhány versét. (Újak, szokatlanok voltak akkor Ady költeményei, csak kevesen értették meg őket. A katolikus vallású Lukácsinak idegen maradt a versek hangja, hangulata, nem vállalkozott megzenésítésükre.) A két férfi tárgyalásába csöppent bele a kislány, akit Ady az ölébe vett. Szép szomorú szemére és nagy kalapjára élete végéig emlékezett. Aztán még egyszer találkozott vele, amikor az iskolából hazafelé tartott. Ady Endre az utcán szólította meg a kis Lukácsit lányt, lehajolt hozzá, homlokán csókolt és Isten áldását kérte rá.

Lehet, hogy ez teljesült fordítva? „Quem dii odere, pedagogum fecere” — akit az istenek gyűlölnék pedagógussá teszik, tartja a közmondás. De talán azt is ezzel ajándékozzák meg, akihez ezer meg ezer szál fűz bennünket? Az átok valahogy áldássá válik.

Nála ismertem meg először Zilahi és Herczeg Ferenc könyveit — akkor még tiltott gyümölcsként. Liszt Ferenc és Verdi életéről éppúgy tőle hallottam először, mint Gyóni Gézáról, Dsida Jenőről és Tompa Mihályról. Észrevétlenül,

játszva tanultam tőle, s tágra nyílt szemmel hallgattam élete „nagy meséit” is. Mert Mária néni is megtépázta a háború: menekült a románok elől, Óballától Jásztelekig, s időközben eltemette a férjét, meg is siratta, pedig sohasem volt igazi társa, mert igazán sohasem értette meg a fiatal tanítónőt. Aztán, később eltemette Irénke lányát, aki foggal született, és aki egyéves korában már mindenről szépen, szabatosan beszélt. A hatvanas években 16 éves Györgyi nevű unokáját kísérelte ki a temetőbe. Három lánya tanítónő lett, fiának mérnöki diplomát adott. Nyugdíjasként a tanyáról a faluba költözött; nádfedeles házikóját gyermekei segítségével építette újjá. Nem jó az embernek egyedül — mondja az Írás. Talán ezért is szolgált Istent és embert: kántorkodott és zongorára tanította a falusi gyerekeket, német nyelvű leveleket írt, ha valaki ilyet akart küldeni rokonának, ismerősének. Ügyes-bajos dolgaival gyakran felkereste őt a falusi ember. Mindig segített, hiszen ez volt az életformája, s mert sohasem érezte áldozatnak ha másokért tehet valamit. Csupán azért haragudott, ha nem látta viszont csekély nyugdíjából kölcsönadott pénzcsekkjét...

Emlékszem az első tortát is együtt sütöttük. S felnőtként, ha gondom volt, tanácsára mindig számíthattam, leveleiben mindig megnyugtató választ kaptam kérdéseimre. Ő értesített először arról, hogy gyerekkori barátunk, Zoltán, festőművész lett, s osztálytársnóm a falu tanácsútkára. Beszámolt arról, mikor, ki halt meg a községben, hogy hívják az új orvost, az új papot. Meg arról is, hogy azt a házat, ahol lak-

tunk lebontották és helyére öregek otthonát építettek.

Irigylésre méltó békeességben élt a világgal. Soha, senkiről rosszat nem írt, nem mondott. Olyan ember, olyan tanító volt, akiből ma egyre kevesebbet találunk. Talán ezért is hagyott maga után betölthetetlenül nagy űrt.

Hányszor okított: légy türelmes, a gyerek csiszolatlan drágakő. Csak olyat nem tehet meg, amivel magának vagy másnak bajt okoz. Tudod Évám — nyugtatgatott —, a gyerekek minden új, mindent látni, hallani, megfogni, tapasztalni akar. Ebből tanul, okosodik, s „táplálkozik” majd felnőtként.

Másfél évvel ezelőtt fasírtot sütött nekünk, és arról beszélt, hogy — bár felvette az utolsó kenetet — a halállal még nem foglalkozik. Ami biztosan eljön, azzal nem szabad foglalkozni, s az ember ne adja könnyen magát az enyészetnek. S aki hisz — vallotta —, annak az életben minden sikerül. Napjait elmélkedéssel, imádkozással töltötte, nála gyűlte össze a falusi asszonyok közös imádkozásra.

Két héttel ezelőtt írta, hogy nincs jól, de legfőbb gondja mégis távol élő fia betegsége volt. Eddig sokszor nyomta ő is az ágyat, de azután mindig meggyógyult. Most is azt hittem, így lesz, hiszen vitalitását sok fiatal megirigyelhette volna. S most mégis legyőzték. Zongorája örökre elnémult.

Hangját, intését hallom: „mindenkiről csak annyi rosszat feltételezz, amennyi benned is van; szeresd az Istent és az embereket.”

Leteszem a tollat, újra elolvasom a sorokat. Tudom, hogy Mária néni elment. Tudom, de azért nem hiszem el...

Veress Éva

Détári harmadszor is a World XI-ben

A Labdarúgó Világválogatásban szerepelni nem kis dicsőség. Détári Lajos, az Olimpiai Pireusz játékos, eddig két alkalommal részesült ebben a megtiszteltetésben. Játzott a Wembley stadionban az angol ligaválogatott ellen egy centenárium találkozó, majd Udinében, a brazil Zico búcsúmérkőzésén is. Utóbbin különösen hasznossá tette magát: a győztes, a második gólt ő lőtte a brazil válogatott hálójába.

A Világválogatott — vagy ahogyan a mezükön szereplő felírás szerint talán jobban ismerik ezt az alkalmi együttest: World XI — június 28-án ismét

pályára lép. Ezúttal Kijevben, ahol Oleg Blohin hivatalos búcsúmérkőzésére kerül sor.

— Most kaptam a hivatalos meghívó levelet, hogy utazzam az ukrán fővárosba, mert én is játszhatom Blohin búcsújátásán — mondta csütörtök reggel Détári Lajos a Stadion szállóban, mielőtt a magyar válogatott keret tagjai edzésre indultak volna a Népstadionba. — Igen nagy megtiszteltetés ez a számomra. Mennyivel jobb hangulatban futballoznék Kijevben, ha vasárnap kedvező eredményt érünk el Dublinban, az írek elleni vb-selejtezőn...

A légiósoktól várjuk a csodát

Az 53. vb-selejtező Dublinban

Vasárnap 16 órakor Dublinban — játékező a norvég Nervik — lép pályára Magyarország labdarúgó-válogatottja, amely az európai 6. csoportban ötödik világbajnoki selejtezőjét vívja Írország legjobbjai ellen. Bár a magyar legénység még veretlen, de sokan pesszimista módon ítélik meg a jövő nyári olaszországi vb-döntőbe való kijutás esélyeit. Ebben a borongós hangulatban van is valami, mert a Málta elleni kettős pontvesztés nehéz helyzetet idézett elő. Ezen a nehéz helyzeten csak úgy lehet javítani, ha Dublinban pontot vagy pontokat szerezne a Bicskei Bertalan

szövetségi kapitány által vezetelt magyar együttes. A vb-selejtezők sorát az 1988. október 19-i, az Észak-Írország elleni, 1:0-ás győzelemmel zárult 90 perc nyitotta, majd következett a valletai, Máltával szemben elért 2:2, 1988. december 11-én, 1989-ben újra hazai földön kezdett a nemzeti együttes: március 8-án 0:0-t ért el a vasárnapi rivális, Írország ellen. Április 12-én jött az igazi hidegzuhany, a szerény képességű Máltával szembeni 1:1 a Népstadionban.

Bicskei Bertalan szövetségi kapitány vasárnapra már szélesebb körből válogathatott, a vesztegetési ügyek lassan felledésbe merülnek. Igaz, a szakszemélyt panaszok miatt, hogy Sallai Sándorra nem számíthat az írek ellen. Az sem jött jókor, hogy Kardos József nem jöhet haza, mert görög munkaadója ezt nem tette lehetővé. Legfeljebb szombatra utazhat Dublinba, így azután erősen kétségessé vált a játéka. A vb-selejtezők során immár a második szövetségi kapitány irányítja a válogatott szakmai munkáját. Mezey György nevéhez fűződik az északírek elleni 1:0, valamint a Máltával szembeni 2:2. Bicskei kapitánysága alatt két döntetlen (Írország 0:0, Málta 1:1) az eddigi mérleg. Bicskei még nem hirdetett kezdőcsapatot, de tippelhetően az idegenlégiósok vállalára helyezi a vasárnapi mérkőzést, azaz Bognár Gy., Garaba, Détári, Fitos, Mészáros, Vincze I. és Boda is szóhoz juthat az ír fővárosban.

Ártani nem használ,...

...használni sem árt — fogalmazódik meg bennem ez az aforizmaértékű megállapítás a kosárlabda szövetség minapi döntése után, miszerint felemelik a férfi NB I létszámát. Ha csak az EB-kudarc aspektusából vizsgálódunk jócskán, megkérdőjelezhető a döntés, s azon nyomban fölvetődik a kérdés: ma van több, mint húsz NB I-es férfi kosárcsapat Magyarországon?

A válasz: egyértelmű; nincs! De van — nem kevésbé a sportág vidéki népszerűségének növekedése hatására, ma már minimum ezres nézőszámmal zajlanak a mérkőzések — egy jól látható, érzékelhető kiegyenlítődség az A és a B csoport együttesei között, amiből lehet — sőt kell is — szakmai tőkét kovácsolni.

Legutóbb többbedmagammal azon fakadtam ki, hogy áprilistól októberig a következő bajnokság kezdetéig indokolatlanul hosszú, lébecolásra serkentő, ezáltal szakmailag káros holidény van a honi kosárlabda életben.

Van MNK, van Junior Kupa, de ezeket a csapatok nagy többsége nem veszi komolyan. A bajnokságot viszont mindenki. Ezúttal harmincöt-nyven mérkőzés vár a csapatokra. A május már nem a csendes levezetés hónapja, hanem az éles mérkőzéseké, egy-egy vereség a szakadék szélére taszítja valamelyik csapatot, de a váratlan bravúr megcsillanthat olyan reményeket, amelyek a bajnokság előtt még titokban sem fogalmazódtak meg.

A bajnoki átszervezés — csakúgy, mint a labdarúgásban — nem varázsszer, direkt módon nem hathat a színvonalra. Még indirekt módon sem, de ily módon teremthet egy lehetőséget azon edzők számára, akik csapatuknál hosszabb távon terveznek gondolkodni, noha tudom, jelenleg ők vannak kisebbségben. Ők azok, akik nem csak a táblázaton, hanem erőnlétben és a játék valamennyi elemében is fejlődni szeretnének. Ha egyszer ők lesznek többen, akkor ez a jelenlegi, egyre alacsonyabb szinten történő kiegyenlítődségi folyamat minőségi változást is előidézhet.

—bégyé—

Ugyan ököl, de vívás is!

Az athéni ökölvívó EB-t beharangozó íráskban a magyarok esélyeit illetően úgy fogalmaztunk: egy érem kevés ahhoz, hogy legalább a jó öreg európai kontinensen jegyzett legyen a magyar bokszt — több éremre, több döntésre lesz szükség. ... És van már négy érmünk.

Ez igen, frenetikus kezdés volt a Papp-legénység részéről! De most már nem szabad megállni, a négyből legalább két embernek el kell jutni a döntőbe. Három ökölözőnket a szülői olimpia bronzérmes Isaszegit, a korábbi olimpiai dobogós, világbajnoki harmadik Váradit, a több rangos nemzetközi versenyt nyert Erőst rutinja, tapasztalata, de különösen a súlycsoportjában tapasztalható átlagon felüli gyorsasága esélyessé is teszi, de a honvédos Szabó Lórántnak is van keresnivalója.

Van, mert az EB-n — három nap tapasztalatai alapján állítjuk — a sportágot megjelölő

ökölvívás szóból az utótag a vívás dominál. A stílus, a harcmodor díjazása is megjelenik a pontozó lapokon. Hiába üt, kezdeményez többet egy-egy versenyző, ha ennek jelentős százaléka szabálytalan, a védekezéshez pedig bírókó netán cselgáncs elemeket használ.

A jelekből ítélve a vívóiskola diadala lesz az athéni EB. No de várjuk csak meg a későbbi fejleményeket, a finálékat, amikor az EB-törtéjében a krém is ott lesz. S az lesz a perdöntő, az őszi moszkvai VB előtti megítélésünkben. Ott tudjuk meg, hogy ebből a törtételekből mekkora szelet jut.

Ugyanis egy-egy bronzmedálhoz, a mezőny helyenkénti foghíjassága miatt, elég egyszer is győztesen elhagyni a szorítót.

B. Gy.

A sport a hosszú élet titka

— Az egészséges életmód, a test rendszeres karbantartása-edzése révén évekkel meghosszabbítható az életkor. Ezt a nem újkeletű felismerést az időről időre megismert tudományos felmérések újlag megerősítik. A szovjet hírügynökség friss példaként azt a tanulmányt ismerteti, amelyet helsinki egyetemi tudósok készítettek. A tudósok egyik fontos követke-

zetése az, hogy a vizsgálatba bevont élsportolók általában öt évvel éltek tovább azoknál az embertársaiknál, akik nem, vagy alig sportoltak. A matuzsálemi korúak első sorban a síelők, a hosszútávfutók és a jégkorongozók közül kerülnek ki. A felmérés azt is bizonyította, hogy a sportolók között jóval kisebb arányban fordulnak elő rákos megbetegedések.

1989. június 2.

DÁTUM

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

— Vagy tán azért láttam úgy, mert a sötét lépcsőházból léptem be.

— Az lehet — mondta Bartleff. — De meséljen, mire jutott Ruzenával?

A trombitás mesélt, és Bartleff egy kis idő múlva félbeszakította:

— Éhes?

— A trombitás bólintott, Bartleff kivett a szekrényből egy csomag kétszersültet, egy sonkakonzervet, és kinyitotta.

Klíma pedig tovább mesélt, mohón nyelte a vacsorát, és kérdően nézett Bartleffre.

Azt hiszem, minden jól fog végződni — nyugtatta Bartleff.

— És mit gondolt, ki volt az a férfi, aki az autónál várt ránk? — kérdezte Klíma.

— Bartleff megvonta a vállát.

— Nem tudom. De most már teljesen mindegy.

— Ez igaz. Most már inkább azon kell gondolkodnom, hogyan magyarázom meg Kamilának, hogy az a konferencia ilyen sokáig tartott.

Már igen késő volt. A trombitás megerősödye és megnyugodva ült be az autójába, és elindult a főváros felé. Útját bevilágította a nagy kerek hold.

A HARMADIK NAP

I.

Szerda reggel van és a fürdőben indul a nyüzsgő élet. Zuhog a víz a kádakba, a masszőrök próbálgatni kezdik izmaikat, tisztá fürdőlepedőket készítenek elő, a parkolóba éppen most állt be egy érkező autó. Nem luxuskocsi, amilyen tegnap állt ugyanezen a helyen, csak egy közönséges, mindennapi autó. A volán mögött egy negyvenöt év körüli férfi ül. Egyedül van. A hátsó ülésen feltornyozva jónéhány koffer hever.

A férfi kiszáll, bezárja a kocsit, a parkoló órének ad némi aprópénzt, és elindul a Marx-házba; végigmegy a folyosón, míg oda nem ér Skréta doktor rendelőjének ajtajához. Kinéz a nővér, a férfi bemutatkozik, és kis idő múlva kijön az orvos.

— Jakub! Mikor érkeztél?

— Ebben a pillanatban!

— Ez kitűnő! Rengeteg dolgot kell megbeszelnünk! Tudod, mit... — mondta rövid gondolkodás után. — Most nem mehetek el. Gyere be a rendelőbe. Adok neked egy köpenyt kölcsön.

Jakub nem volt orvos, és még sohasem járt nőorvosi rendelőben. De Skréta doktor már belé is karolt és bevezette a fehér helyiségbe, ahol a vizsgálóasztalon egy félmeztelen nő feküdt, szétterpesztett lábakkal.

— Adjon egy köpenyt a doktor úrnak — mondta Skréta a nővérnek, aki kinyitotta a szekrényt és átnyújtott Jakubnak egy ropogósra keményített fehér orvosi köpenyt. — Gyere ide, azt szeretném, ha igazolná a diagnózisomat — hívta Jakubot a nőhöz, akit nyilvánvalóan boldoggá tett, hogy petefészkének titkát, melyből eddig minden igyekezete ellenére sem született semmiféle utód, most két szakértő is vizsgálja egyszerre.

Skréta doktor megint tapogatni kezdte a páciens szeméremtestét, mondott néhány latin szót, melyre Jakub egyetértően mormogott valamit, majd megkérdezte:

— Meddig maradsz?

— Egy napig.

— Egy napig? Ez borzalmasan kevés. Semmit se tudunk megbeszélni!

— Mikor ott hozzám ér, akkor fáj — mondta a szétterpesztett lábú nő.

— Ez a vizsgálat mindig fájdalmas egy kicsit, de ez nem jelent semmit — mondta Jakub, hogy szórakoztassa a barátját.

— Igen, a doktor úrnak igaza van — mondta Skréta. — Az a kis fájdalom nem jelent semmit. Teljesen rendjénvaló. Felfrök magának egy injekció-kúrát. Minden reggel kap egy injekciót, közvetlenül a felkelés után. Majd a nővérke beadja magának. Most felöltözhetsz.

— Lényegében azért jöttem, hogy elköszönjek tőled — mondta Jakub.

— Hogyhogy elköszönj?

— Külföldre megyek. Végre engedélyezték a kivándorlásoomat.

A nő közben felöltözött, és elköszönt Skréta doktortól, meg a kollégájától.

— Micsoda újság! Sejtelmem sem volt róla, hogy erre készülsz! — csodálkozott Skréta doktor. — Akkor most hazazavaram ezeket a nőket, hogy legyen egy kis időnk beszélgetni.

— De doktor úr — vetette közbe a nővér —, már tegnap is hazaküldte őket. Hétfélegre szörnyű lemaradásaink lesznek.

— Rendben van, kérem a következőt — sóhajtott Skréta doktor.

A nővér behívta a következő páciens. A két férfi szórakozottan méregette; csinosabbnak találták, mint az előzőt. Skréta megkérdezte, hogy érzi magát a fürdőben, majd felszólította, hogy vetkőzzön le.

— Rendkívül hosszú ideig tartott, míg megadták az útlevelet. De akkor aztán két nap alatt felkészültem az útra. Még ahhoz sem volt kedvem, hogy bárkitől is elköszönjek.

— Annál jobban örülök, hogy ide betértél — mondta Skréta doktor, és intett a fiatal nőnek, hogy fekdjön fel a vizsgálóasztalra. Majd felhúzza a gumikesztyűjét és ujját bedugta a nő hüvelyébe.

— Csak veled meg Olgával akartam találkozni — mondta Jakub. — Remélem, jól van.

Remekül — felelte Skréta, de hangján érződött, hogy csak gépiesen válaszol. Figyelmét a páciensre összpontosította. — Kisebbség beavatkozásra lesz szükség — mondta. — Ne féljen, egyáltalán nem fog fájni.

Odament az üveges szekrényhez és kivett belőle egy injekciós fecskendőt, melyen tű helyett műanyag toldalék volt.

— Ez mi? — kérdezte Jakub.

— Hosszú évek során bukkantam egy új módszerre, amely nagyon hatásosnak bizonyult. Lehet, hogy önzőnek fogsz tartani, de egyelőre inkább nem árulom el, mi a lényege.

— Tényleg nincs semmi bajom? — kérdezte inkább szégyenlősen, mint riadtan a szétvetett lábakkal fekvő nő.

— Semmi az égvilágon — felelte Skréta doktor, és a fecskendőt belehelyezte a kémcsőbe, melyet igen óvatosan tartott, majd odalépett a nőhöz, a fecskendőt beillesztette a nő lába közé, és tartalmát beléfecskendezte.

— Na, fáj?

— Nem — felelte a nő.

— És azért is jöttem, hogy visszaadjam a tablettát — mondta Jakub.

Skréta doktor megint csak félig-meddig figyelt rá, mit mond Jakub.

Még mindig a pácienssel volt elfoglalva. Tetőtől talpig megvizsgálta, komoly, töprengő arccal.

— A maga esetében igazán nagy kár lenne — mondta —, ha nem lehetne gyereke. Szép, hosszú lába van, jó formájú medencéje, erős mellkasa és igen kellemes vonású arca.

Megcirógatta a nő nyakát az álla alatt:

— És szép, erős állkapcsa. Mindene nagyon jóformájú.

Majd a nő combját markolta meg:

— És kitűnő, erős csontozata van. Szinte átsugárzik az izmain.

Egy darabig még vizsgálta a páciens arányos testét, itt-ott meg is tapogatta. A nő nem tiltakozott, nem is kacarászott kihívóan: az orvos érdeklődésének komolysága kizárta, hogy ezeknek a mozdulatoknak bármiféle erkölcsstelen hátsó szándékot lehessen tulajdonítani.

Végül intett a nőnek, hogy felöltözhessen, és a barátjához fordult:

— Mit is mondtál?

— Hogy visszahoztam a tablettát.

— Miféle tablettát?

— Úgy gondolja doktor úr, hogy van remény? — kérdezte a nő öltözködés közben.

— Igen meg vagyok elégedve — felelte Skréta doktor. — Minden a lehető legjobban alakul, és mindketten, maga is, én is, sikernek nézünk elébe.

A nő hálálkozva távozott és Jakub megszólalt:

— Te egyszer megszerezted nekem egy bizonyos gyógyszert, amelyet senki más nem volt hajlandó megszerezni nekem. Most, hogy elmegyek, úgy gondolom, már nem lesz rá szükségem, és most visszaadnám.

— Tartsd csak meg. Az ilyen pirula hasznos lehet máshol is.

— Nem, nem, ez a tablettá ehhez az országhoz tartozik. És én semmit nem akarok magammal vinni, ami nem az enyém.

— Behívhatom a következőt, doktor úr? — kérdezte a nővér.

— Zavarja haza az összes nőszemélyt — mondta Skréta doktor. — Ma már eleget dolgoztam. Meglátja, ez az utolsó, aki előbb ment ki, biztosan szülni fog. Ennyi pedig egy napra elég, nem?

A nővér szeretetteljes, de szigorú pillantást vetett a doktorra. Skréta doktor értett belőle.

folytatjuk

A Kármén a Karmel hegység (jelentése a héberben: kert) nevének spanyol változata. A szentföldi Karmel hegység a Boldogság Szűz tiszteletének ősi kegyhelye és a Karmelita rend bölcsője. Védőszentje Szűz Mária, mint Karmel helyi Boldogasszony.

Az Anita az Anna név spanyol becézője. Az Anna Oszvetségi név, jelentése: Isten kegyelme, kellem, báj. Védőszentje Anna, a Boldogság Szűz édesanyja, a keresztény édesanya jelképe.

A Nap két: 3.51 óraker
nyugszik: 19.34 óraker

A Hold két: 2.14 óraker
nyugszik: 18.32 óraker.

Régen mondták

Könnyű jónak lenni azokhoz az emberekhez, akikkel csak futólag találkozunk: de nehéz azokhoz, akikkel együtt élünk. (Rey)

Építkezésből megmaradt „Poroton” téglá eladó kb. 800 darab, ezen kívül Bogádon 244 négyzetméterrel zártkert eladó. Cím: Pécs, Bálicsi út 24/a.

Június, július, augusztus hónapra kézilányt, egész évre takarítónót felveszek. Bátya söröző. Pécs, Landler J. u. 12. Tel.: 72/11—706.

Nyílt levél az országgyűlési képviselőknek

Tisztelt Képviselő Úr!

Tudományos dolgozóként örömmel értesültünk arról, hogy felsőoktatásban dolgozó kollégáink 1989. szeptember 1-től 17 százalékos központi bérpolitikai intézkedésben részesülnek. Meggyőződésünk, hogy a felsőoktatási dolgozók jelenlegi bér- és kereseti helyzetében ez a lépés elkerülhetetlen volt.

A rövid időn belüli második bérrendezés (1986., 1989.) egy gyorsan romló folyamat enyhítésére elegendő csak, de úgy értékeljük, hogy a legfelsőbb szintű állami és politikai vezetés felismerte, hogy az értelmiséggel kapcsolatos viszonyát újra kell gondolnia.

Ezt látszik bizonyítani az alsó- és középfokú oktatás egyidejű, 17 százalékos körüli bérfelértékelése, illetve a közgyűjtés-nyelvi és közművelődési dolgozók 40 százalékos és az egészségügyi dolgozók közel 20 százalékos bérintézkedése, valamint a tudomány privilegizált területként történő kezelése az 1988-as és az 1989-es népgazdasági tervben.

A kutatók és a tudományos kutatóintézetek dolgozók nevében határozottan támogatunk egy ilyen irányú fordulatot, mert az a véleményünk, hogy a

szellemi munkásnak, az értelmiség társadalomban betöltött tényleges szerepének és súlyának megfelelő megítélést és értékelést kell kapnia, aminek a különböző foglalkozási csoportok közötti bérarányokban is jelentkeznie kell. Ennek megfelelően igényeljük a tudományos kutatásban dolgozók munkakörülményeinek, bér- és kereseti helyzetének átgondolását.

Fentieket annál is inkább indokoltak tartjuk, mert a kutatóintézetekben dolgozók utólagos — a két felsőoktatási bérrendezést megelőzően — 1985. január 1-jén kaptak átlagosan 8,28 százalékos központi bérfelértékelést.

Úgy érezzük, a tudomány gyors ütemű felértékelődése — ami csak a természetes állapot helyreállítása — éles ellentétben van a tudomány munkásai bérének 1985 óta tartó még gyorsabb leértékelődésével.

Ebből a szempontból különösen hátrányosnak tartjuk a költségvetési rend szerint gazdálkodó tudományos kutatóintézetekben dolgozók helyzetét. Ezekben az intézetekben — főleg társadalomtudományi területeken, de máshol is — nincs lényeges lehetőség a bér- és kereseti viszonyok saját erőből történő javítására.

Határozott álláspontunk szerint a tudományos kutatóintézetek dolgozóinak is biztosítani kell — a képzettségben, tudományos minőségben velük azonos szinten álló felsőoktatási dolgozókhoz hasonlóan — bérük reálérték-csökkenésének lassítását, megállíthatóságát, illetve az eredmények szerint, növelését.

A Tudományos Dolgozók Szakszervezete (TUDOSZ) ezért 1990. január 1-től kezdődően a tudományos kutatás területén 35 százalékos központi bérfelértékelést tart szükségesnek a költségvetési rend szerint gazdálkodó kutatóintézetekben dolgozók részére.

Tisztában vagyunk azzal, hogy még ez a központi bérpolitikai intézkedés is csak tüneti kezelésre elegendő. A költségvetési rend szerint gazdálkodó kutatóintézetek bérhelyzetének megnyugtató rendezését csak a tudományos kutatás már említett — a nemzetközi standardnak megfelelő — értékelése és egy új típusú költségvetési berendezés oldhatja meg.

Arra kérjük a képviselő urat, hogy követelésünket a maga eszközeivel támogassa. Segítségét köszönjük.

A TUDOSZ Elnöksége

Tud-e olvasni a kalauz?

Tegnaptól, a hetven éven felüli honfitársaink ingyen utazhatnak harmadik hazánk határain belül. Gondolná az ember — naivan —, hogy a nyolcadik ikszet felváltott felszáll a vonatra, jó a kalauz, megmutatja neki személyi igazolványát s a vonat mint ennek előtte is, nyugodtan megy tovább. Nem így van. A hetven év feletti odajárul a vasúti pénztárhoz, illedelmesen bemutatja neki személyi igazolványát, miből is illető személy megállapítja, hogy a folyamodó nem simlis, nem öregíti magát, hanem tényleg elmúlt hetven. Akkor elővesz egy kutyanyelvet, akkorát, hogy legalább három vagy négy vasúti jegy is kitellene belőle, arra ráírja az élemedett korú személyi számát s ráüti a bélyegzőt is.

Hát igen! Mennyivel egyszerűbb és olcsóbb volna mindez, ha a MÁV feltételezné a jegykezelőkről, hogy tudnak olvasni és maguk is megállapíthatják a tény. Mármint azt, hogy, aki 1920 előtt született, az van vagy elmúlt hetven éves.

czakó

Átéptették a fővágányokat

Csaknem 100 milliós vasúti fejlesztés fejeződött be a győri pályaudvaron, amelynek során átépítették a négy fővágányt. A munkát a Magyar Néphadsereg egyik műszaki egysége is segítette.

Az átépítés ideje alatt zavaraltan volt a forgalom, ami a munka szigorú megszervezését követelte, hiszen a belföldi személy- és gyorsvonatok mellett naponta 14 nemzetközi gyorsvonat és több mint 100 tehervonat halad át a győri pályaudvaron.

Drágult a repülőjegy

A MALÉV értesíti az utazókat, hogy június 1-jétől a kétszeri forintleértékelés következtében átlagosan 10 százalékkal emelkedtek a Budapestre kiinduló forgalomban érvényes, forintban közzétett légi utas díjtételek. Ez az emelés minden légi fuvarozóra és minden célállomásra vonatkozik. Kivételt jelentenek a szocialista országok állampolgárainak nyújtott kedvezményes tarifák, amennyiben az utas szocialista országba utazik. (MTI)

Találkozó. A Fejér megyei Pávakörök és citerazenekezők találkoznak holnap 9-14 óráig Székesfehérvárott, a Művelődési Központban.

Elvis-díj kiosztás

Legendának lenni könnyebb...

Nem kizárt, hogy új és sokáig létező díj született szerda éjjel New York-ban, amikor a zenei élet kiválóságainak a rock and roll halhatatlan királyáról, Elvis Presley-ről megmintázott és elnevezett díjat adták át.

Az első nemzetközi rockzenei díjkiosztó ünnepség szervezői megkapták Elvis Presley örökösének engélyét ahhoz, hogy a néhai énekesről egy 30 centiméternyi szobrocskát készíttessenek, s azt nyújtsák át a díjazottaknak.

A legjobb nagylemez díját a „Volume One (Traveling Wilburys)” lemez kapta, a legjobb zenekarnak az amerikai Guns N. Roses heavy metal együttest választották meg. Az év legjobb felfedezettje a Living Colours együttes lett.

A legjobb dalszövegért Elvis Costello kapott díjat, míg a legjobb turné szervezéséért az Amnesty International elnevezésű nemzetközi szervezet kapott elismerést. (Az ember

jogokat — most! elnevezésű koncertkörút egyik állomása Budapest volt.)

Az „All star csapatban” a női énekesek közül Madonna, a férfi énekesek sorában Bono lett „válogatott”.

A gitár kategóriájában Eric Clapton, a basszusgitár kategóriájában Sting került első helyre, míg a billentyűsök közül Steve Winwood-ot, a dobosok közül pedig Phil Collins-t választották meg a legjobbnak.

A show műsor igazi csemegével ért véget. Együtt zenélt Eric Clapton, Keith Richards (a Rolling Stones-ból), Tina Turner, David Bowie, Living Colours, Dave Edmunds és Clarence Clemmons.

Keith Richards-nak átnyújtották a tiszteletbeli Élő Legendák díját. Ezzel kapcsolatban Richards kijelentette, hogy az „élő legendából” legendának lenni a könnyebb dolog, élni nehezebb.

Hogyan veszik ki a kultúra az emberekből?

Ismerősöm, aki egy kietlen bérlakásban lakik, amelyben még tévé sincs, minden kedden kilenc óra előtt a falra tapasztott füllel várja, hogy felhangozzék a Klinikák-sorozat zárószignálja, és végre hallhassa legalább a szomszédokból — ha már nem lát-hatja — a Stúdió '89 adását.

Kultúrsumj a javából!
A szomszédok azonban bármilyen módon kibabrálnak kedden: alighogy végetér a Klinikák adása, a fotelel felállva kikapcsolják a készüléket...
Magyarország, 1989 nyár-első...

—wd—

Rádió, televízió

Kossuth Rádió

8.20: Gátszakadás. Új szociológiai irányzatok a SZU-ban. 8.50: Nóták. 9.25: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel. 9.40: Cseng, bong a nótá. 10.05: A nap tüze. Puskin versei. 10.10: A zene is összeköt. 11.10: Magyar Írás. 12.45: A Föld, amelyen élünk. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Rendkívüli állapot. 15.00: Erről beszélünk... 15.30: Hagymányápolók. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Üdvözet az olvasónak. 17.00: Ütközéspontok. 17.25: Ipargazdák. 17.30: A szülőföld muzsikája. 19.15: Ifjúság '89. 20.15: Igen, én hiszem... 21.05: Kilitó. 21.50: Gond. 22.00: Hírvilág. 22.30: Mérleg.

Petőfi Rádió

8.05: Slágermúzeum. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.05—12.00: Napközben. 12.10: Népi muzsika. 12.25: Édes anyanyelvünk. 12.30: A népzene folytatása. 13.05: Pop-hullám. 14.00: Péntektől — péntekig. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Garázs. 19.05: Csak fiataloknak. 20.00: Nyelvtanulás — heverőn. 20.10: Operettkedvelőknek. 21.05: Rólunk van szó! 21.10: Bemutatjuk a Klan együttest. 21.30: Cigányfőléra. 22.00: Konec Zsuzsa és a Fonográf együttes 1973 és 1984 között készült felvételei. 23.15: Rock legendák.

Bartók Rádió

9.08: Zenekari muzsika. 10.10: Csak fiataloknak! 11.05: A sellő. Puskin-versek. 11.10: A varsói Musicae Antiquae Kollégium énekegyüttese régi lengyel szerzők műveiből énekel. 11.27: Bemutatjuk új felvételeinket. 11.48: Karintiai Nyár 1988. 13.05: Hallgassuk újra! 14.05: Magyar zeneszerzők. 14.53: Rossini: Tell Vilmos. Közben: 16.15: Újraolvasva. 16.25: Az operaközvetítés folytatása. 19.05: Follow Through. 19.20: Országok,

tájak népzeneje. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. 20.40: A hangversenyközvetítés folytatása. 21.40: Romantikus dal-lamok. 22.05: Beethoven: Missa solemnis.

TV 1

9.00: Képzés. 9.05: Tévétor-na. 9.10: Két pisztolylovás. Tévé-játék-sorozat. 10.10: A bábu. Len-gyel filmsorozat. 11.10: Képzés. 16.30: Ökölvívó vb. 17.40: Hol tart a Celladam-ügy? kb. 18.00: Ablak. 19.00: Esti mese. Cirmi és Csurmi meg a bokszeccs. Román rajzfilm. 19.10: Tévémozi-előzetes. A Párbaj című filmhez. 19.25: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Tévémozi. Párbaj. Amerikai film. 21.30: Reklám. 21.35: Új hullám. 22.20: Híradó 3. 22.35: Ökölvívó Európa-bajnok-ság. Közvetítés Athénből, felvételt-ről. 23.00: Nemzetközi rockver-seny eredményhirdetése.

TV2

17.00: Képzés. 17.15: TV2. Benne: Reklám. Riportok. Időjárás. Zene. Tévétor-na. 17.45: BUMM!!! Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! Tom és Jerry. Amerikai rajzfilmsorozat. 18.45: TV2. 19.00: Ezüsfon-al. Tadzsik tévéfilm. 20.04: TV2. Benne: A hét műtárgya. Kádás Bé-la: Hidas városkép. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.35: Isten akara-tából... Portréfilm. kb. 22.56: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. 13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. 15.45: Szeretni. 16.15: The Lucy Show. Vigjátéksorozat. 16.45: Pindurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás — je-lentés. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hí-rek. 7.55: Időjárás — jelentés. 8.00: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. 16.30: Forró drót. 18.30: The Glo-bal Chart Show. 19.30: Richard Diamond. 20.00: Turistamagazin. 20.25: Hollywood beltről. 20.50: Transmission. 21.45: Világhíradó. 22.00: Koncertkülönlegességek. 00.00: Hírek, időjárásjelentés, majd egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Roland Garros teniszevénny. 17.55: Hí-rek, időjárás. 18.00: Grenadine-szigetek. Film. 19.30: Csillag pa-piros. 20.00: Hegymászók maga-zinja. 20.30: Brazília, az utolsó ha-tár. Dokumentumfilm-sorozat. 21.25: Zene. 21.40: Kerevet. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás-jelentés. 22.35: Océniques kulturá-lis magazin. 23.00: Sport és sza-badidő. 00.00: Vendégségben Fred-nél. 01.00: Műsorzárás.

SAT 1

6.00: Jó reggel a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévé-bolt. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: A vörös hajú Anne. Japán rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. Amerikai film-sorozat. 10.50: Főzési tanácsadó. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Foly-tassa külföldön! Angol filmvigjáték. 13.00: Tévétozsdé. 14.00: Ho-rroszkóp. 14.05: Az igazi szellemű-zők. Amerikai rajzfilmsorozat. 14.30: Kérem a következő! Ame-rikai filmsorozat. 14.55: Az arany-lövés. 15.05: Közkórház. Amerikai filmsorozat. 15.50: Pénzügyi ta-nácsadó. 16.00: Tévébolt. 16.25: Az aranylövés. 16.35: Bonanza. Amerikai westernsorozat. 17.25: Tesztanácsadó. 17.35: Hírek, idő-járás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Boszorkányt szeretek. Amerikai filmsorozat. 18.15: Hibbant embe-rek. Amerikai vígjátéksorozat.

18.45: Híradó. 19.00: Szerencse-kerék. 19.30: Egy Duke ritkán jár egyedül. Amerikai akciófilm-soro-zat. 20.25: Időjárásjelentés. 20.30: Szerelmehajó. Amerikai vígjáték-sorozat. 21.25: Hírek. 21.30: A ke-selyűk nem ismernek könyörtületet. Amerikai westernfilm. 23.20: Hí-rek, sport, időjárás. 23.30: A sárga pokol. Angol film. 0.45—0.55: Műsorelőzetes.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismerte-tés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Othon, édes otthon — sorozat gyermekeknek. 9.00: Iskolai program. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — Nézzék! 15.15: Mindig önkkel — éjszakai program — ism. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk — vetélkedő. 18.25: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Sherlock Holmes visszatérése — film-sorozat. 21.00: Szórakoztató mű-sor. 21.30: Tv-napló III. 21.50: Kulturális magazin. 22.55: Mindig önkkel — éjszakai program. 0.55: Hírek.

2. műsor: 17.25: Műsorismerte-tés. 17.30: Tv-naptár. 17.40: Hírek. 17.45: Panoráma. 17.55: Olasz nyelvű krónika. 18.00: Rijekai körzeti program. 18.45: Kriktikus pont. 19.15: A tudomány világá-ból. 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.52: Idő-járás. 20.55: Parlamenti krónika. 21.15: Egy szerző, egy film. 21.40: Klasszikus francia film. Marie Oc-tobre. 23.05: Múholdprogram. 1.05: Időjárás.

A Sky Channel, Super Channel, SAT1 és TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

**TÁJÉKOZTATÓ
A MAGÁNSZEMÉLYEK
RÉSZVÉNYVÁSÁRLÁSI
FELTÉTELEIRŐL**

(KIVONAT)

Egy részvény névértéke 100.000,- Ft. Jegyzéskor a névérték 30%-a kötelezően befizetendő, de ennél nagyobb összeg, sőt a teljes névérték is befizethető.

A részvényjegyzés futamideje 1989. február 16-tól 1990. szeptember 30-ig tart. Ez időszakban az új részvényjegyző tulajdonosi jogait nem gyakorolhatja, de a befizetett összeg után a befizetéstől az alaptőkeemelésről véglegesen határozó közgyűlés napjáig (várhatóan 1990. október 1.) a magánrészvényeseket évi bruttó 17% kamat illeti meg.

Az új részvényes tulajdonosi jogait 1990. október 1-től gyakorolhatja. Ekkor kerül a birtokába az a bemutatásra szóló, forgatható értékpapír, amely évente osztalékra jogosítja, illetve a részvény várható árfolyamemelkedése nyereséget biztosít számára.

**új értékpapír · magánrészvény
· biztos befektetés ·
árfolyam-emelkedés · osztalék**

Könyvet szeretne?

Hamarosan megjelenik

Illés György: Piások, zugmérők, mámorkeresők

Kiadja: a Babits Kiadó, Szekszárd

* * *

révai nagylexikona révai nagylexikona révai nagylexikona

RÉVAI NAGYLEXIKONA

Az első két kötet ára: 917,- Ft/db.

Név:

Cím:

..... példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon köteteit az alábbi címen:

Babits Kiadó, Szekszárd, Pf.: 237

A megrendelés határideje: 1989. június 30.
Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekkeket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

MEGRENDELÉS

Megrendelem a „Dátum” című napilapot példányban 1989.-tól. Vállalom, hogy az előfizetési díjat a nálam jelentkező postai kézbesítőnek kiegyenlíttem

Név:

Lakcím:

**A megrendelőlapot
kérjük az alábbi címre eljuttatni:**

Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt.

Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.
7100

BÉRBEADÁS

AUTÓDARUK
FÖLDMUNKAGÉPEK
SZÁLLÍTÓESZKÖZÖK

tel.: 13—819

GÉPKÖLCSÖNZÉS

BETONKEVERŐK, KOMPRESSZOROK,
FELVONÓK, SZERELŐÁLLVÁNYOK,
VAKOLÓGÉPEK, SZÁLLÍTÓSZALAGOK,
TMK BÉRMUNKA

tel.: 26—233

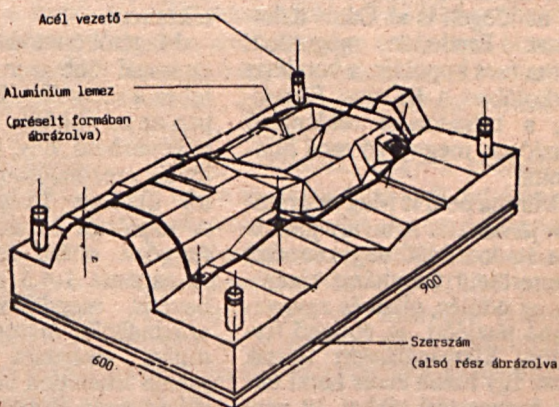
Cégünk 0,3—1,0 mm-es alumínium lemezből gyárt formarészeket, méretük 0,2—1,0 m² közötti. Szerszámkészítő kisüzemet, illetve vállalkozókat keresünk (modell-készítőt, kopírozásra modell-készítőt, szerszámkészítőt)

- sajtoló szerszám (alumíniumból és acélból a mellékelt ábra szerint)
- mélyhúzó szerszám (egy- vagy többlépcsős)
- kivágó szerszámok
- a sajtolt alkatrészeket méretre vágó szerszámok

gyártására.

A bélyeg és a matrica nyers darabjait cégünk biztosítja, igény szerint a szerszámok kialakításához segítséget nyújtunk, esetleg a szerszám készítéséhez modellt adunk.

Ajánlatokat a rendelkezésre álló géppark és a referenciák leírásával „Svájci cég” jellegre, a szerkesztőség címére kérjük.

GEMENC KIRÁNDULÓ KÖZPONT AJÁNLATA

Étterem: Várjuk Kedves Vendégeinket a Gemenci Kirándulóközpontban üzemelő Trófea Éttermünkben: Vadhúsokból készült kitűnő ételekkel, történelmi borvidékünk boraival, széles választékú üdítőitalokkal, kellemes környezettel.

**Lovasiskola: Lovastanfolyam kezdőknek
Pónilovaglás gyerekeknek
Tereplovaglás haladó lovasoknak
Erdel sétakocsikázás
Fogatok esküvőkre
Jelentkezni a Kirándulóközpontban lehet.**

Moszkva

A kongresszuson mondták

Borisz Paton elnökletével csütörtök délelőtt tíz órákor folytatta munkáját a Népi Küldöttek első kongresszusa. Paton az Ukrán Tudományos Akadémia elnöke, az SZKP küldötteként lett a törvényhozas tagja.

A pangás időszakának vezetői mind kijárták a moldáviai iskolát — kezdte felszólalását egy moldáviai fró, utalva arra, hogy hosszabb-rövidebb ideig a köztársaság pártvezetője volt Leonyid Brezsnyev, majd Konsztantyin Csernyenko is. Érintette Szmirmovnak, a Moldávai KP másodtitkárának ügyét is. (Szmirmovot először visszaélésekért, büntetésekért börtönnel fenyegették, majd később kiderült róla, hogy semiben sem bűnös a neki felróttak közül.) Politikai és nemcsak technikai kérdésnek nevezte a szavazás gépesítését. Elmentmondás, hogy a világ legnagyobb országában, amely elsőként küldött embert a világűrbe, kézzel kelljen számolni a parlamenti voksokat — mondta.

A biliszi tragédiát érintve ellentmondásnak ítélte, hogy van egy „Nyugatnak szóló” po-

litika, amely a békés politikai megoldásokat részesíti előnyben, míg a belső feszültségeket erővel akarják feloldani. Idézte Gorbacsovnak azt a megállapítását, amely szerint az átalakítás minden köztársaságban ösztönzően hatott a nemzeti újjászületés folyamatára. Tbiliszi nem elszigetelt eset, ügyelni kell rá, hogy a mozgásba lendült többi köztársaság ne válhasson hasonló tragédiák színhelyévé.

Érintette végezetül a nemzeti nyelv moldáviát is foglalkoztató problémáját. Emlékeztetett rá, hogy a több köztársaságban elfogadott vagy napirenden lévő nyelvtörvény aggodalmat keltett az orosz nemzetiségűek között. Az anyanyelv ápolásának igénye — tette hozzá — a nyelvi degradálódásban gyökeredzik. De ez jellemzi az orosz nyelvet is. Érzékletesen úgy fejezte ki magát, hogy legalább akkora a különbség Csehov, Dosztojevskij nyelve és a mai újságnyelv között, mint a régi cári aranyrubel és a mai papírpénz között. Élő nemzet nem törődhet bele a nyelvi elcsökevényesedésbe — hangoztatta a felszólaló.

Áthatol és serkent

AIDS-ellenes oltóanyag

Igen perspektívusnak tűnő AIDS-ellenes oltóanyag kipróbálásával foglalkoznak angol kutatók. A Nature című tudományos folyóirat jelentése szerint a readingi egyetem munkatársai a Sabin-cseppekben alkalmazott, legyengített gyermekbénulás-vírusok és egy fehérjefajta géntechnikai módszerrel történő összeolvasztásával hozták létre a vakcinát.

A nyulakon és majmokon végzett állatkísérletek azt mutatják, hogy az anyagnak kettős hatása van: egyrészt képes áthatolni az AIDS-et okozó HIV-vírus burkán, másrészt serkenti a testmedvekben a vírus elleni antitestek termelődését.

A szakemberek igen biztatónak tartják az eddigi eredményeket, de — lévén a HIV-vírus szerkezete igen bonyolult, s erősen hajlamos a mutációra — legkorábban öt-hat év múlva lehet számítani a csepp formájában, szájon át alkalmazható oltóanyag létrejöttére.

(Szóval, ne tessék meg elkapkodni. A szerk.)

Horn interjú a Libérationban

El akarjuk érni az európaiság szintjét

A Libération című francia lapnak nyilatkozott Horn Gyula külügyminiszter, aki Párizsban részt vett az európai helyzet emberi dimenziójával foglalkozó értekezlet megnyitására.

Az interjúban kifejtette, hogy „mi nem akarunk tenni semmit, ami veszélybe sodorná a szövetségünkhöz tartozást. Ezen túl azonban nincsenek falak vagy korlátok. Elég rendkívüli dolog, hogy egy ország, amely tagja egy katonai szövetségnek, kapcsolatba lép egy másik szövetséggel, de ez sohasem vetett fel problémákat. Arra is rájöttünk — mondta Horn Gyula —, hogy „ha el akarjuk érni az európaiság szintjét, kapcsolatba kell lépünk nemcsak egyes nyugati országokkal, hanem a nyugati integrációs szervezetekkel, mint az EGK, az Európa Tanács, az Európai Parlament, a NATO

közgyűlés. Lehet, hogy gyermekeink és unokáink már nem akarnak szövetségi rendszerekben élni és mi is munkálkodunk a két szövetség feloszlásán.”

Az emberi jogok felfogásáról Horn Gyula elmondta, hogy a Varsói Szerződés nem foglalkozott ezzel a kérdéssel, nem ez a célja, és a benne részt vevő országok különféleképpen értelmezik az emberi jogokat. „Ami fontos, hogy az emberi jogok civilizált értelmezése és gyakorlata kezd tért hódítani a Szovjetunióban, Lengyelországban és Magyarországon.” Romániát illetően a magyar külügyminiszter kifejtette, hogy a kétoldalú kapcsolatokban nem tudunk eredményt elérni a nemzetiségi problémák megoldására. Ezért fordultunk a nemzetközi fórumokhoz „álláspontunk kifejtése végett, mert Románia is ré-

szese a nemzetközi megállapodásoknak”.

Csehszlovákiával való viszonyunkról szólva Horn Gyula rámutatott, hogy mi nem a vízlépcsőszerződés hatálytalanságát, hanem módosítását kívánjuk a környezeti ártalmak figyelembevételével.

A szovjet átalakulás hatásáról a külügyminiszter elmondta, hogy a magyar reformfolyamat korábban kezdődött, de a szovjet glasznoszty „öszönzőleg hat Magyarországra. A szovjet vezetés nyitott a kétoldalú kapcsolatok korszerűsítésére.”

Végül a magyar politikai élet alakulásáról szólva Horn Gyula azt mondta, hogy az MSZMP vezetésében mindenki a mély változások híve: „A vita a reform irányáról folyik és a módszerekről”.

Faragott emlékoszlopok a 301-es parcellában

A jövő héten szállítják ki a rákoskeresztúri temető 301-es parcellájához azt a háromszáz faragott emlékoszlopot, amelyet az Inconnu Független Művészeti Csoport tagjai készítettek. A kopjafákkal — amelyeket csütörtökön a művészeti

közösség budaligeti alkotóműhelyében tekinthettek meg a hazai és a nemzetközi sajtó képviselői — az 1956 után kivégzett, s a 301-es parcellában ezidáig jeltelen sírokban nyugvó felkelőknek állítanak emléket.

Várható időjárás

A Dunántúlon túnyomóan borult, gyakran esős idő lesz. Másol az időnként erősen megnövekvő felhőzet mellett kevés napsütés, sokfelé zápor zivatar várható. Mérsékelt, napközben több helyen élénk délkeleti, déli szél, a zivatarokban szélerősödés. A legmagasabb nappali hőmérséklet a Dunántúlon 18, másutt 24 fok körül lesz. A hét végén időnként erősen megnövekvő felhőzetből elszórtan vár-

hatók záporok, zivatarok. Az időszak végén gyakran lesz felhős az idő és sokfelé várható záporok, zivatarok.

A legalacsonyabb hajnali hőmérséklet 12, 17 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet az időszak elején és végén 21, 26, közben 23, 28 fok között lesz. Jelentős mennyiségű, legalább napi 5 mm csapadék az ország területének 40 százalékán várható.

8

1989. június 2.

Nemcsak az a kérdés: mit? Az is: hogyan?

Oázis a kereskedelemben

A magyar kereskedelem mindenütt közel azonos áruválasztékot kínál. Ezen az ipari háttérrel csak abban különbözhetnek egymástól, kereskedhetnek felül a konkurencián, hogy ugyanazon terméket másképp mutatják be, másképp árulják.

— Nálunk nem hallja a vevő azt, hogy „tessék kérni!”, az elárúsító nem rág rágógumit, esztétikusan, jól áttekinthetően helyezték el az árut és igyekezünk tisztaságot tartani — sorolja Takács Gyula, az üzletház vezetője, akinek irodájába egy áramszünet idején kopogunk be. Pánik sehol, úgy tűnik, ilyen szokatlan helyzetben is mindenki tudja, teszi a dolgát.

Balatonföldvár határában, a főút mellett messziről észrevezi az idegen is az Oázis üzletházat. Eredetien megoldott, barna íves kupolája, a hatalmas parkolóban a Balaton Fűszerét, a tulajdonos reklámszócsatlósor, megnyerő rend mindent.

Mintha nem is Magyarországon járnánk... A tavaly júniusban átadott 3400 négyzetméter alapterületű üzletházat kizárólag az üdülés, pihenés zavartalanáért, az átmenő forgalom kiszolgálásáért hozták létre. Így hiába keres bárki tartós fogyasztási cikket, itt nem talál. Takács Gyula így fogalmazta meg árpolitikájukat:

Előre tervezték a kiskereskedelem helyét is
fotó: Kapfinger András

— Kedvező feltételek mellett beszerezni, tisztességes hasznot hozó, de méltányos és a vevőket nem irritáló áron értékesíteni.

Magától értetődően hangzik, de annál több szervezést követel ez a szemlélet. Hasonlóképpen az az objektív adottságnak is nevezhető tény, hogy az üzletház szezonálisan, április 27-től október 15-ig működik. A naptártól és az időjárástól függően eltérő forgalommal. A naponta 1-4,5 millió forint bevétel megdöbbenhet sok szakmabélit, hiszen rossz számítás, sikertelen kalkulálás esetén lehetetlen helyzetbe kerül az eladó és az üzletvezetés. Régi, megbízható kapcsolatokkal, jó hűtőkapacitással, rugal-

mas szállítási feltételekkel és főleg kitűnő szervezettel oldható fel ez a veszély.

A mintegy száz dolgozó, akiknek száma nyáron 25 kereskedelmi főiskolással egészül ki, pontosan megajzolt szervezeti rendben végzi dolgát. A szakmai részletek helyett a fő elveket említjük: a közép és felső vezetők feje fölött nem nyúlnak át, nem adnak „ke-

resztutasításokat”. A feladatát, a felelősségét azonban ki-ki pontosan tudja. A saját területén döntési lehetősége van valamennyiüknek. Ezt egyébként a legnagyobb lehetőségnek tartja az igazgató, teljesen önállóan gazdálkodik, a vállalat vezérigazgatója kis túlzással csak az ünnepélyes átadásra érkezett, amikor minden készen állt.

Az idei évre számolt 300 milliós árbevételhez a kulcszó: a kötődés a munkahelyzet. Kétoldalú dolog ez, hiszen amellett, hogy a legjobb teljesítményt követelik a dolgozóktól, a vállalat fontosnak tartja a dolgozó továbbképzését, a továbblépés lehetőségét. Tavaly télen például kéthetes folyamatos kurzuson kereskedelmi pszichiatra a társadalmi tulajdon védelmének, az étellemezéshigiéniának a szakemberei tartottak előadást. Beavatták őket a vállalat múltjába ugyanúgy, mint a jutalékszámítás menetébe. A képzés nélküli dolgozók közül heten szereztek eddig pénztárosi és eladói képesítést.

Ez nem egy idejétmúlt paternalista szemlélet, hanem jól felfogott üzleti érdek. Ami kontinensünk nyugati felén már bevált...

K. Zs.

Sax Gyula:

Rigó elhallgatta előlem az igazat

Sokakat izgat a kérdés, vajon miért változtatta meg véleményét a magyar Élsakkozók Tanácsa, s keddi esti ülésén miért vont meg bizalmát a frissen kinevezett szövetségi kapitánytól, Rigó Jánostól.

Hiszen korábban éppen az ő javaslatukra került a kapitányi posztra Rigó, megelőzve a másik versengő jelöltet, Tompa Jánost.

A kérdésre a legilletékesebb, Sax Gyula, az Élsakkozók Tanácsának elnöke adott választ.

— Először is tisztázni kell valamit: én nem Tompa ellen voltam, őt is alkalmasnak találtam volna a kapitányi tisztségre, csak éppen Rigó egy hajszállal megfellebbezett. Tényleg nagyon kevés döntőt köztünk Rigó javára, ráadásul a múlt héten akkor még nem volt birtokomban egy olyan információ, amely alapvetően megváltoztatta a véleményemet.

Mi volt ez?
— Rigó elhallgatta előlem, hogy a bíróság a tavaly novemberi autóbalesetével kapcsolatban egy év négy hónapi felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. Csupán rébuszokban beszélt az ítéletről, s én, aki nem

vagyok jogi szakértő, arra következtettem, hogy nem marasztalták el.

Mikor jutott tudomására az ítélet valódi tartalma?

— Amikor hétfőn felhívott Gyárfás Tamás, a Sport Plusz főszerkesztője, és véleményt kért tőlem az ügyvel kapcsolatban. Akkor tudtam meg tőle, hogy birtokukban van a bíróság végzés fénymásolata. Bevalom, azonnal megingott a bizalmam Rigó iránt.

Igaz az, hogy a Tanács keddi esti ülésén Ribli ráerőszakolta az akarát a többiekre?

— Szó sincs erről, már csak azért sem, mert a szavazásnak igen szoros volt a végeredménye, 4:3 arányban döntöttünk Rigó ellen, két tartózkodás mellett. Az viszont tény, hogy Ribli meglehetősen heveséggel agitált Rigó ellen, de hát ehhez joga van. Nekünk meg ahhoz van jogunk, hogy az új információk alapján módosítsuk a véleményünket.

Most akkor ki lesz a szövetségi kapitány?

— Jelölteink között szerepel Hazai László, Horváth Tamás és az egyszerű már leszavazott Tompa János.